
ԺԱՄԱՊԱՀԻ
ՀՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

355.5
Չ-21

ՊԵՏԱԴԱՐԱՆ

1988

8090402

1 MAR 2010

355.5
Յ-21

Մ. ԺԱՄԱՊԱՀԻ
ՀՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ժամապահի հոլշանորը: Գրքույկէ մեջ
հերոս-ժամապահներէ կատարած մարտա-
կան խնդիրներէ որինակներով ցույց ե տըր-
ված, թե ինչպէս պետք է պահէ իրեն
կորմիր բանակայինը պահակային ծառայու-
թյունը կատարելիս: Գրքույկը պատմում է
մահ թշնամական շարիտներէ մեքենայու-
թյուններէ մասին, այն մասին, թե ի՞նչպէս
է ինչո՞ւ պետք է ձայտարեբել զգոնու-
թյուն՝ հաջողութեամբ պայքարելու համար
ժողովրդի խորամանկ թշնամու դեմ: Գրք-
ույկը բացատրում է ժամապահի պարտա-
կանութիւնները, նրա իրավունքներն ու
այն պահանջները, վոր տուժադրում է
նրան պահակային ծառայութեան կանոնա-
գրութիւնը: (Պէկ—36):

1584
38

«ԳԱՂՏՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄ»

Ցասումով, դայրույթով, անսահման ա-
տելութեամբ ե լցվում կարմիր Բա-
նակի յուրաքանչյուր մարտիկի սիրտը,
յերբ մտածում է՝ նա ֆաշիստական ագենտ-
ների, ճապոն-դերմանական տրոցկիստ-բու-
խարինյան լրտեսների, դամարնիկների,
տուխաչեսկիների, յակիրների, ուրուբիչ-
ների և ժողովրդէր այլ ամենավոխերիմ թըշ-
նամիների դարչելի խմբակի նողկալի վոն-
բազործութիւններէ մասին:

Հայրենիքի անարդ դավաճաններն աշխա-
տում էին արագացնել պատերազմը մեր
յերկրի դեմ: Նրանք պատրաստում էին

Կարմիր Բանակի պարտութիւնն այդ պատե-
րազմում, յերազում եյին հեղեղել արյան
ծովով մեր հրաշալի հայրենիքը և վերա-
կանդնել կալվածատերերի և կապիտալիստ-
ների իշխանութիւնը: Նրանց դործակիցնե-
րը, արոցկիստական զզվելի ճիվաղները
կազմակերպում և իրադործում եյին պայ-
թեցումներ և յերկաթուղային խորտակում-
ներ, թունաւորում եյին գազերով, այրում
և խեղդում եյին բանվորներին, կոմյերի-
տականներին, ստախանովականներին, Գա-
նտում և հաշում եյին յերեսաներին և
կարմիր բանակայիններին: Չկա այնպես մի
վոճիր, վորը չկատարեն այդ հրեշներն ի-
րենց Ֆաշիստ տերերի հրամանով:

Վերջին ժամանակներս Ներքին Գործերի
Ժողովրդական Կոմիսարիատի որդանների
կողմից, աշխատավորների ակտիվ աջակ-
ցությամբ և ոգնությամբ մերկացված և
իկվիդացիայի յենթարկված վոչ սա-
կավ լրտեսների շայկաներ: Մի շարք դա-
ւաական գործեր, մանավանդ Տուխաչևսկու
ռազմա-լրտեսական բանդայի դատը, ակ-
նառու կերպով հաստատեց, վոր մեր հայ-

րենիքի թշնամիները մի ըրպե իսկ չեն ընդ-
հատում իրենց կռիվը մեր դեմ, շարունակ
ուժեղացնում են այդ կռիվը և ամենադարչե-
լի ու նենգ միջոցներով փորձում են թու-
լացնել մեր հզորութիւնը:

Միշտ ել, ամեն ժամանակ կապիտալիս-
տական յերկրները ուղարկել են իրար մոտ
լրտեսներ, վորպեսզի իմանան ռազմական և
պետական գաղտնիքները, վարեն վնասա-
րար աշխատանքներ և կատարեն դիվերսիա-
ներ, այսինքն՝ պայթեցումներ, հրկիզում-
ներ, սպանութիւններ, թունաւորումներ:
«Գաղտնի պատերազմը», այսինքն լրտեսու-
թիւնը, դիվերսիաները, վնասարարութիւ-
նը և դավաճանութիւնը մի ըրպե իսկ չեն
դադարել վոչ խաղաղ և վոչ ել պատերազմի
ժամանակ:

Պարզ ե, վոր մեր յերկրի դեմ, բանվոր-
ների և գյուղացիների սոցիալիստական պե-
տության դեմ կապիտալիստները և նրանց
ադէստները վարում են առանձնապես կա-
տաղի, քայքայիչ աշխատանք: Համ. Կոմ-
կուսի (բ) Կենտկոմի փետրվար-մարտի պլե-
նումում ընկեր Ստալինն ասել է.

«Հարց ե ծագում, թե ինչո՞ւ բուրժուական պետությունները պետք ե ավելի մեղմ ու ավելի բարի դրացիաբար վարվեն խորհրդային սոցիալիստական պետությանը, քան իրար նույնատիպ բուրժուական պետություններին: Ինչո՞ւ պետք ե նրանք խորհրդային Միության թիկունքներն ուղարկեն ավելի քիչ լրտեսներ, վնասարարներ, դիվերսանտներ ու մարդասպաններ, քան ուղարկում են իրենց ազդակից բուրժուական պետությունների թիկունքները: Վորտեղից ե՞ք դուք այդ վերցրել: Մարքսիզմի տեսակետից ավելի ճիշտ չե՞լին յենթադրել, վոր բուրժուական պետությունները պետք ե ուղարկեն խորհրդային Միության թիկունքներն կրկնակի ու յեռակի անգամ ավելի վնասարարներ, լրտեսներ, դիվերսանտներ ու մարդասպաններ, քան վորեն բուրժուական պետության թիկունքները:

Պարզ չի՞ արդյոք, վոր քանի դոյություն ունի կապիտալիստական շրջապատումը, մեղանում դոյություն կունենան վնասարարներ, լրտեսներ, դիվերսանտներ ու մարդասպաններ, վորոնց մեր թիկունքն են ու-

ղարկում ոտաբ պետությունների դործակալները»:

Ի՞նչոք կապիտալիստական յերկրներից նոր համաշխարհային պատերազմի հրձիգներ ե խորհրդային Միության դեմ պայքարելու դործում նախամարտիկ են հանդիսանում ֆաշիստական Գերմանիան, Իտալիան ե Ճապոնիան: Գերմանական ֆաշիստների ե ճապոնական զինվորայնության պարագլուխները շատ անգամ են բացարձակապես հայտարարել, վոր նրանք իրենց համար նպատակ են դնում պատերազմը խորհրդային Միության դեմ: Գերմանական ֆաշիստների պարագլուխ Հիտլերն ուղղակի ասել ե իր մտադրության մասին, — խլել խորհրդային Ուկրաինան ե հափշտակել մեր յերկիրը ընդհուպ մինչե Ուրալը: Իր հերթին ճապոնական զինվորայնության պարագլուխները լրագրենում, ժուռնալներում, դրքերում շատ անգամ են գրել իրենց պլանների մասին, արեւելքից՝ Հեռավոր Արեւելքի ե Սիբիրի վրայով նվաճել մեր յերկիրը մինչե Ուրալը: Գերմանիան ե Ճապոնիան 1936 թվի վերջին կնքել են պատերազմական դաշնագիր՝ միա-

սին հարձակվելու համար ԽՍՀՄ-ի վրա՝
«կոմունիզմի դեմ պայքարելու» պատրվակի
տակ։ Ֆաշիստական Գերմանիան, Իտալիան և
Ճապոնիան զրպարաությամբ, պրովոկացիա-
ներով, ամենաստոր և դարձելի մեթոդներով
փորձում են պատերազմի կոչել մեզ։ Վոչ
մի ուր, վոչ մի ժամ նրանք չեն դադարեց-
նում իրենց կատաղի սպառազինումները։
Սրբեն այժմ գերմանական բանակն ամենա-
բազմամարդն է կապիտալիստական յերկր-
ների բոլոր բանակներից (մոտ մի միլիոն
զինվոր)։

Մեր յերկիրը՝ խաղաղության պատվարն
է։ Խորհրդային Միությանը խորթ են վորեն
զավթողական ձգտումներ։ Մեր յերկիրը
վոչ վորքի վրա չի պատրաստվում հարձակ-
վելու։ Խորհրդային Միությունը ցույց է
տալիս բոլոր յերկրներին բոլոր ժողո-
վուրդների և պետությունների մեջ խաղա-
ղության համար մղվող պայքարի անշեղ ու
հետևավողական ուղինակ։ Մեզ չըջապատող
համարյա բոլոր հարևան յերկրների
հետ մեր կառավարությունը կնքել է

պայմանագրեր չհարձակվելու մասին։ Ֆրան-
սիայի, Ձեխո-Սլովակիայի և Մոնղոլական
Ժողովրդական հանրապետության, հետ մենք
կնքել ենք փոխադարձ ոգնության դաշնա-
գրեր։ Ազգերի Լիգայում և միջազգային դա-
նադան կոնֆերանսներում մեր խորհրդային
ներկայացուցիչներն ամեն անգամ առաջինն
են հանդես գալիս վորպես խաղաղության
պաշտպաններ։ Հենց Խորհրդային Միու-
թյունն էր այն առաջավոր մարտիկը, վորը
դեմ յեկավ Ֆաշիստական Իտալիայի ավա-
ղակային հարձակմանը անպաշտպան Հա-
բեշտանի վրա։ Խորհրդային Միությունն
առաջինն էր, վոր ամենայն վճռականու-
թյամբ պաշտպան կանգնեց իսպանական հե-
րոս Ժողովրդին ընդդեմ գերման-իտալական
Ֆաշիստ ինտերվենտների լպիրչ հարձակ-
ման։

Մեր խաղաղ քաղաքականությունը հան-
դիպում է՝ պատերազմի հրձիգների ճապոն-
գերմանական կատաղի դիմադրության։ Ինչ-
քան համառորեն և պայքարում Խորհրդային
Միությունը խաղաղության համար, հա-
մախմբելով իր չուրջը խաղաղության կողմ-

նակիցներին բոլոր յերկրներում, այնքան
ամեյի համառորեն են պատրաստում և բոր-
բորում պատերազմը Փաշխտական յերկրո-
ներո: Յեւ դրա համար ել ընկեր Ստալինը
նախագգուչադրել և մեզ:

«Պատերազմը կարող է բռնկվել անսպասե-
լիորեն: Ներկայումս պատերազմները չեն
հայտարարվում: Նրանք ուղղակի սկսվում
են: Բայց, մյուս կողմից, յես կարծում եմ,
վոր խաղաղության բարեկամները դիրքերն
ամրանում են: Խաղաղության բարեկամնե-
րո կարող են աշխատել բացարձակ, նրանք
հենվում են հասարակական կարծիքի ույժի
վրա, նրանց տրամադրության տակ կան այն-
պիսի գործիքներ, ինչպես, որինակ, Ազգերի
Լիգան: Դրա մեջն է խաղաղության բարե-
կամների պլյուսը: Նրանց ույժը նրանումն
է, վոր նրանց գործունեյությունը պատե-
րագմի դեմ հենվում է ժողովրդական լայն
մասսաների կամքի վրա: Ամբողջ աշխար-
հում չկա մի ժողովուրդ, վորը պատերազմ
ոանկանա: Ինչ վերաբերում է խաղաղության
թշնամիներին, նրանք ստիպված են գործել
գաղտնադրի: Դրա մեջն է խաղաղության

թշնամիների միևուր: Սակայն հավանական
է, վոր հենց այդ իսկ պատճառով նրանք
կարող են նետվել պատերազմական ավան-
սյոււրայի մեջ, վորպես հուսահատական ախ-
տի մեջ»: (Ընկեր Ստալինի զրույցից պ. Ռոյ
Հոուվարդի հետ):

Ձի հայտարարվել, այլ «ուղղակի սկսվել
է» Ճապոնիայի պատերազմը Չինաստանի
դեմ: Առանց հայտարարելու «ուղղակի սկըս-
վել են» խաղացիների հարձակումները Հա-
բեչստանի դեմ և խաղո-դերմանական ֆա-
շիստների ինտերվենցիան Իսպանիայում:

Փաշիվմը լրբանում է որեցոր: Ամեն մի-
ջոցներով նա փորձում է ճեղքել խաղաղու-
թյան պայքարի ճակատը և նետել մարդկու-
թյունը համաշխարհային նոր պատերազմի
մեջ: Յերբ ասեք, իսպանիայում տեղի ու-
նեցող պատերազմը կարող է վերածվել պա-
տերազմի Գերմանիայի, Իտալիայի, Լեհաս-
տանի կողմից ընդդեմ Անգլիայի, Ֆրանսիա-
յի, Չեխոսլովակիայի: Բայց առաջին հեր-
թին Ֆաշիստների կողմից սարքվող պատե-
րազմի գլխավոր սայրը ուղղված է մեր հայ-
րենիքի դեմ, Խորհրդային Միության դեմ:

վերջին ժամանակները ճապոնական զին-
վորախույնությունն ուժեղացրել է իր պրովո-
կացիոն գործունեությունը ԽՍՀՄ-ի դեմ։
Նորից մեր փառապանծ սահմանապահները
Հեռավոր Արևելքում ստիպված են հետ մղել
յեղուղակների հանդուգն հարձակումները։
1937 թվի հունիսի 30-ին ճապոն-մանջուրնե-
րը խորտակեցին մեր սահմանապահ կատե-
րը, սպանեցին յերկու մարտիկ և վիրավորե-
ցին յերեքին։ Հուլիսի 5-ին մի որվա մեջ
յերկու անգամ ճապոն-մանջուրական ջոկա-
տը խուժել է մեր հողը և դարձյալ սպանվել
և վիրավորվել են մեր մարտիկներից մի
քանի հոգի։ Պրովոկացիաները չեն դադա-
րում...

Յեվ նույնպես մի որ իսկ չի դադարում
լրտեսական գործունեությունը։ Գերմանա-
կան և ճապոնական հետախուզությունները
լրտեսական, վնասարարական և դիվերսան-
տական բանդաների գլխավոր կազմակեր-
պողներն են ԽՍՀՄ-ում։

Ո՞ւմ վրա յն հենվում ճապոն-գերմանական
հետախուզությունը մեր յերկրում։ Ո՞ւմնից
է նա ընտրում իր լրտեսական կադրերը։

Ձախջախված և լուծարքի յենթարկված չա-
հագործող դասակարգերի բեկորներից։

Ֆաշիստական հետախուզության գլխավոր
նեցուկ, ուղղակի գյուտ են հանդիսանում
նրա համար տրոցկիստական-բուխարինյան
ճիվաղները։ Այդ սրիկաները, կորցրած
մարդկային կերպարանքը, կուրացած դեպի
բանլորներն ու կոլտնտեսականներն ունեցած
ստեղծությամբ, դավաճանել են հայրենիքին,
ուրախություն ծախվել են ոտարեկրյա
գաղտնի վոստիկանություններին (պահնոր-
դական բաժանմունքներին) և դարձել են
քրեական վոճրագործների, չպիտոների, մար-
դասպանների և դիվերսանտների վարձկան
բանդա։

Ներքին Գործերի ժողովրդական Կոմիսա-
րիատի որդանների կողմից վերջին ժամանակ
հայտնարեված բոլոր ամենանողկալի վոճ-
րագործությունները կատարված են տրոց-
կիստ-բուխարինյան սրիկաների կեղտու-
ձեռքերով։ Այդ նրանք, տրոցկիստներն ու
բուխարինյանները, սպանեցին մեր անմոռա-
նալի Սերգեյ Միրոնովիչ Կիրովին, արա-
գացրին թանկագին Սերգո Որջոնիկիձեյի մա-

Հը, մուհափորճ սարքեցին խորհրդային կա-
ռավարութեան գլխի՝ Վլաչեսլավ Միխայլո-
վիչ Սոլոտովի կյանքի դեմ, պատրաստում
եյին մեր սիրելի մեծ առաջնորդի՝ ընկեր
Ստալինի և նրա ամենամոտիկ զինակիցնե-
րի— ընկերներ Վորոշիլովի, Կազանովիչի,
Յեփովի և ուրիշների սպանութիւնը։ Տրոց-
կիստներն ու բուխարինյանները վաճառքի
եյին հանում մեր հայրենիքը, գաղանի հա-
մաճայութեան եյին դալիս գերմանական
և ճապոնական ֆաշիստների հետ, խոստացել
եյին տալ Ռուսարևան, Պրիմորյան և Մեր-
ճամուրյան յերկրամասերը ի հատուցումն գեր-
մանական և ճապոնական սփիւնների։

Տրոցկիստներն ու բուխարինյանները ճա-
պոնական և գերմանական հետախուզութիւն-
ների առաջադրութեամբ կազմակերպում ե-
յին սլայթեցումներ, գնացքների խորտա-
կումներ, հանքահորերի փլվածքներ, ջար-
դոտում եյին մեքենաները, փորձում եյին
շարքից հանել մեր կարևոր պաշտպանողա-
կան ձեռնարկութիւնները, սպանում եյին
բանվորներին, յերեխաներին, կարմիր բա-
նակայիններին։ Կեմերովի հանքահորերում

և Գորլովի ագրոտ-տուկային գործարանում
տրոցկիստները կատարած հրդեհի և սլայ-
թեցումների ժամանակ սպանւել են տասնյակ
լավագույն ստախանովական — բանվորներ,
կոմյերիտականներ։ Շումիլա կայարանի
մոտ տեղի ունեցած յերկաթուղային գնացքի
խորտակման ժամանակ սպանւել և վիրա-
վորվել են 58 կարմիր բանակայիններ։ Կի-
վորվել են 58 կարմիր բանակայիններ։ Կի-
յան կայարանի մոտ տեղի ունեցած ճեպըն-
թաց գնացքի խորտակման ժամանակ 1937
թվի հունվարի 27-ի գիշերը սպանւել են 49
և վիրավորվել 95 աշխատավոր հարվածային-
ներ, վորոնք վերագառնում եյին հանգստի
տներից։ Ահա այս ե տրոցկիստական-բուխա-
րինյան լրտեսական բանդայի արյունալի
վոճրագործութիւնների ցուցակը, վորը շատ
հեռու յե լրիվ լինելուց։

Լայնորեն ոգտագործելով տրոցկիստա-
կան-բուխարինյան տականքներին, գերմա-
նական և ճապոնական հետախուզութիւննե-
րը միաժամանակ հավաքագրում եյին իրենց
ազենոտներին բնակչութեան տարբեր խմբե-
րից, գործ զնելով դրա համար ամենանեղ
պրիոմներ՝ կաշառք, շանտաժ, սպառնա-

լիքներ, խաբեյություն, պրովոկացիա :
Նրանք տեղեկանում եյին առանձին անհատ-
ների թույլ ու արատավոր կողմերը, որի-
նակ, դյուրահավատություն, չաղակրատու-
թյուն, հակումն զեպի հարբեցողություն
կամ անբարոյական կյանքը, փողասիրու-
թյուն և ողտազործելով այդ թույլ կողմե-
ր, հետզհետե առնում եյին մարդուն իրենց
ցանցի մեջ : Յերբեմն նրանք, չփոթելով ի-
րենց զոհին, ուղղակի հարց եյին դնում նրա
առաջ. կամ գործիր մեզ համար, կամ մենք
քեզ կվոչնչացնենք : Յերբեմն նրանք, վա-
խենալով մերկացումից, գործում եյին
դադարաբար և այնքան խորամանկորեն, վոր
տեղեկություններ դուրս թուցնող միամիտ
ցանցառը չեր ել իմանում նույնիսկ, թե
ո՞ւմն և նա հաղորդում այդ տեղեկություն-
ները : Նորերս լրագրներում տպված եր գրող
Լ. Կասսիլի մի սլատովածքը, վորտեղ նկա-
րագրված Ե իսկական փաստ այն մասին, թե
ինչպես գերմանական չափոնը ամառանոցում
ապրող միջատներ հավաքողի անվան տակ
ձեռք եր բերել փոքրահասակ դպրոցական
աշակերտի վստահությունը, վորը խորհրդա-

յին ավիակոնստրուկտորի վորդի յեր, իմա-
ցել եր նրանից, թե վորտեղ են պահվում
հոր գրասեղանի բանալիները, վորի մեջ
գտնվում եյին գաղտնի, գծագրերը և, ծնող-
ների բացակայության ժամանակ, խեղդելով
յերեխային վաննայի մեջ, գողանում Ե դո-
կումենտներն ու գծագրումները :

Վերջին ժամանակներս լրագրական հոդ-
վածներում և հատուկ գրքուկներում նկա-
րագրված են ճապոնական և գերմանական
հետախուզությունների նենդամիտ գործո-
ղությունների բաղմամբիվ փաստեր : Հիշենք
այդ փաստերից մի քանիսը :

Լենինգրադի ռազմական շրջանի ավիա-
մասերից մեկը գաղտնի ուղարկված եր մի
լրտես ճաշարանի վարիչ : Նա հրաշալի կեր-
պով կազմակերպել եր հրամկազմի ճաշարա-
նի գործը, կերակրում եր համեղ, Եթան և
լավ և հետզհետե ձեռք եր բերել մեծ վստա-
հություն : Ոգտվելով այդ վստահությունից,
նա ազատորեն շրջում եր գործասի դասա-
վորության մեջ, դիտում եր գենքը, իմանում
Եր ստորաբաժանումների թիվը, գաղտնի
լսում եր հրամանատարների ու կարմիր բա-

ակայիններին խոսակցությունները Ե այդ բոլոր տեղեկությունները հաղորդում եր ոտար պետութեան հետախուզութեան ներկայացուցին: Բացի դրանից, նա պատրաստվում եր պատերազմի սկզբում թունավորել բոլոր հրամանատարներին:

Լենինգրադում ապրում եր ճապոնական չպիոն, վորն ուներ յերիտասարդ գեղեցիկ աղջիկ: Այդ աղջիկը ամուսնացավ մարտկոցի հրամանատարի հետ, վորը տեղափոխուեց ապրելու իր աներոջ տունը: Նրա մոտ հաճախ հյուր եյին գալիս միեւնույն դնդում ծառայող իր ընկերները և լրտես աները գաղտնի լսում եր նրանց խոսակցություններն ու հաղորդում ճապոնական հետախուզութեան ներկայացուցին: Հրամանատարը չեր ել ասկածում, վոր ինքն ապրում ե լրտեսական վորջում:

Մի քանի տարի առաջ Սմոլենսկում դատում եյին մի լրտես կնոջ: Նա ավարտել եր լրտեսական հատուկ դպրոց, ազատ խոսում եր չորս ոտար լեզուներով, շատ լավ գիտեր գրիմավորվելու, այսինքն դեմքը տարբեր գույներով ներկելու արվեստը: Նրա ղեկա-

վարութեամբ աշխատում եր կին լրտեսների մի ամբողջ խումբ: Նրանք պարտավոր եյին ծանոթություններ հաստատել գինավորականներին հետ, մտնել նրանց մոտ դրանոցները և բնակարանները, դռնաբանները և լուսանկարներ և դնում են տներ, ձեռք բերել հարկավոր տեղեկություններ նրանց խոսակցություններից: Ուրիշ լրտեսուհիները կաթ, խնձոր, ծխախոտ ծախելու պատրվակով մտնում եյին ճամբարները և աշխատում եյին ստանալ և իմանալ հարկավոր տեղեկություններ կարմիր բանակայիններին, իրենց, դիտել ճամբարի դասավորութիւնը, գենքի սխեման ու պահեստի տեղը և այլն: Նրանց հաջողվում եր անել այդ այն ղեպքերում, յերբ կարմիր բանակայինները հարկավոր չափով զգոն չեյին լինում և յենթադրելով, վոր մի մեծ վնաս չկա, յեթե ճամբարի մոտ կանգնած ե «կաթ ծախողը», ավելորդ բաներ եյին դուրս տալիս իրենց ընկերների կամ ծանոթների հետ խոսելիս: Թե վորքան ճարպիկորեն են դիմավորվում լրտեսները այդ յերևում ե թեկուզ այն բանից, վոր միայն 1936 թվին ՆԳՖԿ-ի որդան-

ները մերկացրին ճապոնական մի շափոնի, վորը ներս եր թափանցել Լենինգրադ քաան տարի առաջ, 1916 թվին: Առաջին տարիները նա, ճապոնական հետախուզության ցուցմունքով, վոչ մի շափոնական աշխատանք չեր կատարում, վորպեսզի վստահություն ձեռք բերի: Հետախուզությունը դիտավորյալ ձեռք չեր տալիս այդ խոշոր լրտեսին, վորպեսզի ամբողջովին ոգտադործի նրան, յերբ պատերազմն սկսվի: Տրոցկիստական բանդայի դատով 1937 թվի հունվարին դատվեց և զնդակահարվեց գերմանական լրտես Գրաշեն, վորն ապրում եր Ռուսաստանում և ապա ԽՍՀՄ-ում ընդմիջումներով 1909 թվականից: Գրաշեն խոստովանել եր, վոր այն բոլոր մասնագիտությունները, վոր նա վերագրել եր իրեն, հնարովի բաներ են, իսկ նրա միակ իսկական մասնագիտությունը— լրտեսությունն է: Այսպիսով Գրաշեն լրտես է չեղել համարյա 30 տարվա ընթացքում: Նա լրտեսում եր դեռ ևս ցարական Ռուսաստանի դեմ, բայց ել ավելի ատելությամբ և կատաղությամբ նա փորձում եր վիթեցնել

Խորհրդային Միության պաշտպանության ույժը:

Գերմանիան և ճապոնիան ԽՍՀՄ-ի վաղուցվա թշնամիներն են: Պատերազմական դաշինքը Գերմանիայի և ճապոնիայի մեջ, վոր կնքված է 1936 թվին, ըստ եյուլյան հանդիսանում է մի տեսակ արդեն առաջուց յեղած համաձայնությունների շարունակություն: Դեռ ևս 1918 թվին «Правда» լրատվիքը մերկացրեց այն դադունի պայմանագիրը, վոր կնքել էյին գերմանական և ճապոնական կառավարությունները՝ միասին մեր հայրենիքի վրա հարձակվելու մասին: Այդ պայմանագիրը մեր թշնամիները կնքել էյին իսկույն և յեթ, հենց վոր մեր յերկրի բանվոր դասակարգը 1917 թվի հոկտեմբերին կատարեց սոցիալիստական հաղթական հեղափոխությունը:

Գերմանական և ճապոնական հետախուզությունները միշտ ել աչքի յեն ընկել իրենց բացառիկ նենգությամբ և խորամանկությամբ: Ֆաշիստական Գերմանիայի պարագլուխների մեծամասնությունը իրենք տարրեր ժամանակներում զբաղվել են լրտես

սուբյեկտ: Գերմանական հետախուզության գլուխ և կանգնած ներկայումս գեներալ Նիկոլային, վորը կազմակերպել և ղեկավարել է գերմանական լրտեսությունը 1914—1918 թ. թ. համաշխարհային պատերազմի ժամանակ: Ճապոնիայում խոչորազույն քաղաքական գործիչների և մանավանդ գեներալների մեջ հազիվ թե գտնվի մեկը, վորն իր ժամանակին լրտես չեղած չլինի: Ըստ այսմ ճապոնական լրտեսների աշխատանքը դրված է առանձնապես խորամանկորեն: Խոչորազույն, աչքի ընկնող ոֆիցերներին ճապոնացիներն ուղարկում են լրտեսական աշխատանքի վորպես լակեյների, նավաստիների, վարսավիճիկների, դռնապանների հյուրանոցներում, մատուցարարների ճաշարաններում և այլն:

Ամենուրեք, բոլոր յերկրներում— ԽՍՀՄ-ում, Իսպանիայում, Ֆրանսիայում, Ամերիկայում,— ֆաշիստական հետախուզությունների առաջին ագենտներ են հանդիսանում սրբեկիստական սրիկաները: Իսպանիայում նրանք լրտեսում են հոգուտ ֆաշիստական խռովարարների, վորձում են քայքայել հե-

ղախոնական զորքերի թիկունքը, կազմակերպում են ապստամբություններ թիկունքում և այլն:

Թշնամիների նենգության մասին միշտ ել պետք է լավ հիշել: Լրտեսի ճակատին գլրված չե, թե ով է նա: Լրտեսը կարող է կրել ամեն տեսակ դիմակ, ձևանայ լավագույն բարեկամ: Յուրաքանչյուր կուսակցական և անկուսակցական բոլշևիկից, յուրաքանչյուր խորհրդային քաղաքացուց և մանավանդ հայրենիքի պաշտպանից,— կարմիր Բանակի մարտիկից— պահանջվում է մեծագույն գոռնություն, վորպեսզի նա մերկացնի չպիոններին, հանձնի նրանց ՆԳՖԿ-ի որդանների ձեռք և կտրի թշնամիների ստոր գործունեյությունը: Չղոնությունը կրկնակի պարտականություն է հանդիսանում ժակի պարտականություն է հանդիսանում և իրեն մտպահի համար, վորը պաշտպանում է իրեն հանձնած պոստը թշնամիների հարձակումից:

ԶԳՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆ—ԱՄԵՆԻՑ ՍՈՒԱԶ

Հարուստ է և հզոր մեր մեծ Հայրենիքը: Ուրախայի յե ապրելոյ այնտեղ, ուրախայի յե աշխատել: Վոչ մի թշնամի չի կարող յերե-

րել մեր հղորությունը: Վորտեղից ել՝ վոր հարձակվեն մեզ վրա թշնամիները, նրանք կըխաջախվեն և կվռչնչացվեն հենց իրենց սեփական հողի վրա: Նույն վիճակը, — անխնա ջախջախում, — սպասում ե թշնամու յուրաքանչյուր ագենտին:

Թշնամիները կարծում եյին, վոր կարմիր Բանակում ցեկավարող և բարձր դիրքերի նստած ռազմա-լրտեսական բանդայի մերկացումը առաջ կրերեր մեր շարքերում իրարանցում: Ինչպես միշտ, թշնամիներն անհուսալի կերպով սխալվեցին: Շպիոնների մերկացումը առաջ բերեց մեր ժողովրդի ավելի ևս մեծ համախմբումը խորհրդային կառավարության, կոմունիստական կուսակցության և սիրելի առաջնորդ ընկեր Ստալինի շուրջը: Թշնամիների մեքենայութուններին ժողովուրդը պատասխանեց մեծահամուռ կերպով՝ բաժանորդագրվելով ԽՍՀՄ-ի պաշտպանության ամրացման փոխառությանը: Հաստատուն կերպով կատարելով ստալինյան ցուցմունքը, ԽՍՀՄ-ի աշխատավորներն ուժեղացնում, բարձրացնում են իրենց զգոնությունը:

«Հեղափոխական գոռուներումը հանգիստանում ե հենց այն հասկություներ, վորը հասկապես այժմ ահեղաժես ե բուլսեպիկներին»:

Ընկեր Ստալինի այդ ցուցմունքը պետք և ամուր կերպով հիշե կարմիր Բանակի յուրաքանչյուր մարտիկ և առաջին հերթին սրանք, ովքեր կատարում են պահակային ծառայություն, պաշտպանում են սահմանը և կանգնած են ժամապահի պոստում: Ուշադրության, աշխրջության և զգոնության ամենաչնչին թուլացումը ժամապահի կողմից կարող ե ոգտագործել թշնամին և վնասել բանվորների և գյուղացիների սոցիալիստական հայրենիքին:

Պաշտպանության մեր սիրելի նարկոմ Խորհրդային Միության առաջին մարշալ ընկեր Կլիմենտ Յեֆրեմովիչ Վորոշիլովին իր № 96 հրամանում 1937 թվի հունիսի 12-ից հաղորդելով ռազմա-ֆաշիստական բանդայի ջախջախման և լուծարման մասին, գրել ե.

«Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակը, խորհրդային իշխանության հավատարիմ և հուսալի պատվաբը, անխնա հերձում

ե այդ պալարն իջ առողջ մարմնի վրա և արագորեն վերացնում է այն: Թշնամիները իրենց հաշվում սխալվեցին: Նրանք չեն տեսնի Կարմիր Բանակի պարտությունը: Կարմիր Բանակն յեղեղ է և կմնա անպարտելի: Համաշխարհային Փաշիզմն այս անգամ ևս կիմանա, վոր նրա հավատարիմ ազենատները, դամարնիկներն ու տուխաչևսկիները, յապիկներն ու ուրորեիչները և այլ դավաճանական լեշերը, վորոնք լակեյարար ծառայում եյին կապիտալիզմին, ջնջված են աշխարհի յերեսից և նրանց հիշատակը կանիծվի և կմոռացվի:

Ընկերներ՝

Կարմիր Բանակը կա և միշտ ել կլինի արյունը և մարմինը հաղթած ժողովրդի, վորը կառուցում է նոր սոցիալիստական կյանք: Մենք մաքրում ենք մեր շարքերը Փաշիստական-լրտեսական դարչանքից և այլևս թույլ չենք տա այդ խայտառակ փաստերի կրկնությունը: Մաքրելով մեր բանակը նևխած աղտոտությունից, մենք դրանով դարձնում ենք այն ե՛լ ավելի ուժեղ և անխոցելի: Բա-

նակն ամբանում է նրանով, վոր մաքրում է իրեն ապականությունից:

Կարմիր Բանակը պարտավոր է և կունենա մինչև վերջը ազնիվ, բանվորների և դյուղացիների դործին նվիրված, իր խակական հրամանատարական պետերի կազմը:

Կարմիր Բանակն ամբողջովին, կարմիր բանակայինից մինչև բարձր պետը, յեղեղ է, կա և միշտ կմնա միասնական հզոր, միաձուլ մարտական կուլեկտիվ:

Չկա տեղ և յերեսք չի լինի մեր բանակի շարքերում դավաճաններին, յերդմանը և հայրենիքին դավաճանողներին:

Ընկերներ՝, տասնապատկենք բոլշևիկյան դեռնությունը, բարձրացնենք և արմատապես բարելավենք մեր աշխատանքը բոլոր ճյուղերում, բարձրացնենք ինքնաքնադատությունը և դրանով արագացնենք ժողովրդի թշնամիների աշխատանքի հետևանքների լիակատար վերացումը»:

ՆԳԺԿ-ի որդանները ԽՍՀՄ-ի ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսար, ընկեր Ստալինի հավատարիմ զինակից, պետական անվտանգության գլխավոր կոմիսար ընկեր

Նիկողայ Իվանովիչ Յետովի ղեկավարութեամբ մերկացրել և վերացրել են բազմաթիվ լրտեսական վորջեր և առանձին լրտեսներին: Այդ գործում մեծ ոգնութուն են ցույց տվել ՆԳՖԿ-ի որդաններին մեր հայրենիքի աշխատավորները:

Բայց մի՞թե արդեն բոլոր լրտեսները բռնված են և վերացված: Իհարկե, վոչ: Թշնամին ղեմակավորվում է նրբորեն, վարպետորեն, խորամանկ կերպով: Բացի դրանից, «տապալված» լրտեսների փոխարեն տարերկրյա հետախուզութունն ուղարկում է նորերին: Ահա թե ինչու յուրաքանչյուր մարտիկի, յուրաքանչյուր խորհրդային քաղաքացու պարտականութունն է— վոչ մի բոպե չըթուլացնել զգոնութունը, ոգնել պրոլետարական ղեկատուութայի որդաններին՝ բռնոտել և վոչնչացնել լրտեսներին:

Ստալինյան Սահմանադրութունն ասում է.
«ՀՈՂՎԱԾ 133: Հայրենիքի պաշտպանութունը ԽՍՀՄ-ի յուրաքանչյուր քաղաքացու սրբադան պարտքն է: Հայրենիքին դավաճանելը—յերդումը խախտելը, թշնամու կողմնանցնելը, պետութայն ռազմական հզորու-

թյանը վնաս հասցնելը, լրտեսութունը—պատժվում են որենքի ամբողջ խստութեամբ, վորպես ամենածանր չարագործութուն»:

Խորհրդային Միութայն առաջավոր, արժանավոր քաղաքացիները որինակելի կերպով կատարում են հայրենիքի պաշտպանութայն իրենց պարտքը: Ստալինյան կոչը— տասնապատկել զգոնութունը— առաջավոր բանվորները, կոլտնտեսականները, կարմիր բանակայինները կենսագործում են գործնականում, ոգնելով լրտեսներին բռնելու մեջ:

Ահա մի քանի որինակներ, վորոնց մասին նորերս հաղորդվեց լրագրերում:

ԽՍՀՄ-ի հարավ-արևմտյան սահմանում ապրում է յերկաթուղային բանվոր Արտեմովի ընտանիքը: Ընտանիքը մեծ է,— հայրը, մայրը, յերկու հասակավոր տղաները և յերկու սովորող աղջիկները: Այդ ընտանիքն ոգնել է կարճ միջոցում կալանավորելու ավելի քան 100 հոգու, վորոնք խախտել են սահմանն անցնելու որենքը: Նույնիսկ փոքր աղջիկը, ինն տարեկան աշակերտուհին, ոգնել է բռնելու հինգ լրտեսի:

Ուրիշ որինակ: 1937 թվի հունիսին ՊՍՀՄ-ի
Հյուսիս-արևմտյան սահմանում տեղի ունե-
ցավ հետևյալ դեպքը: Փայտահատների ան-
տառային խումբ խրճիթին, վորը գտնվում է
սահմանային ուղեկալից 12 կիլոմետր հե-
ռավորության վրա, մոտենում են հինգ ան-
հայտ տղամարդիկ: Խրճիթում այդ ժամանակ
գտնվում էին ծերունի կոլտնտեսականներ
Յեգոր Կոպիլովը և Մատրյոնա Սեմենովան:
Անծանոթները մտնելով խրճիթը, կոպիտ
կերպով հրամայում են պատրաստել անկո-
ղին իրենց համար: Ծերունիները համաձայ-
նում են և գնում են չոր խոտ բերելու: Յե-
գոր Կոպիլովն առանց շտապելու, սկսում
է խոտը բերել, իսկ Մատրյոնա Սեմենովան
չնայած իր 65 տարիներին, վազում է ուղե-
կալի մոտ: Մինչ ծերունին պատրաստում էր
անկողինները և զբաղեցնում էր անկոչ Հյու-
րերին խոսքերով, Մատրյոնան հայտնվում
է ուղեկալում (застава) և պատմում է
սահմանապահներին ամեն ինչ: Լուսաբացին
անծանոթներն արագությամբ թողնում են
խրճիթը և թաղնվում են խիտ անտառում:
Բայց Յեգոր Կոպիլովը հետևում է, թե ուր

են գնում նրանք: Յերբ սահմանապահները
սրարչավ գալիս են, Կոպիլովը տանում է
մարտիկներին թարմ հետքերով: Գիշերային
այցելուները դուրս յեկան մի ոտաբերկրյա
պետուկի լրտեսներ:

«Красная звезда» լրագրում, մայիսի վեր-
ջին նկարագրված է մի հետաքրքրական
դեպք, թե ինչպես յերկու կրտսեր հրամա-
նատարներ բռնեցին լրտեսին:

Հանգստի որը 55-րդ հրաձիգ գնդի կապի
ստորաբաժանման կրտսեր հրամանատարներ
Ի. Յա. Կոպիլովը և Գ. Ս. Տոլստիկը գնում
են պուրակն զրոսնելու: Նրանց մոտենում է
մի անհայտ մարդ և խնդրում է թույլ տալ
ծխելու: Հետո սկսում է հարցուկործ անել
ծառայության մասին Կարմիր Բանակում,
հետաքրքրվում է զինվորական մասի դրու-
թյամբ, փորձում է իմանալ հրամանատար-
ների ազգանունները: Հայտնի բան է, ան-
ծանոթը, վորն իրեն Կոնովալով էր անվա-
նում, չի ստանում կրտսեր հրամանատարնե-
րից իրեն հետաքրքրող հարցերի, վորոնք ա-
ռաջին նվազ թվում էին պատահական,—
պատասխանները: Այդ ժամանակ մոտենում

և մի անհայտ մարդ ևս և տալիս է Կոնովա-
լովին փող: Կոնովալովին իսկույն առաջար-
կում է Կոզլովին և Տոլստիխին, վոր գնան
«քեֆ անելու»: Կոզլովը և Տոլստիխը հասկա-
նում են, վոր դործ ունեն կասկածելի անձի
հետ: Նրանք բռնում են նրան և ուղարկում
են ՆԻՖԿ-ի որգանները: Այստեղ շուտով
պարզվում են անծանոթի ով լինելը: Նա
տրոցկիստ էր և չպիտն: Փողով նա փորձում
էր իմանալ ռազմական գաղտնիքը: 55-րդ
հրաձիգ գնդի հրամանատարությունը հրա-
մանի մեջ նշում է հեղափոխական զգոնու-
թյան որինակը, վոր հայտարարել էյին
կրտսեր հրամանատար կոմյերիտական Կոզ-
լովն ու Տոլստիխը և յերկուսին ել հայտնում
է չնորհակալություն:

Շպիոններին և դիվերսանտներին մերկաց-
նելու և կալանավորելու առանձին հմտու-
թյան որինակներ են ցույց տալիս մեր սքան-
չելի սահմանապահները:

1937 թվի հունիսի 19-ի գիշերը սահմա-
նապահ Բուրդինը և Տոմիլինը գտնվում էյին
լեյտենանտ Անտոնովի տեղամասի պահա-
կում: Պոստում կանգնած ժամանակ մար-

տիկները լսում են, թե ինչպես մացառուտի
թփի մեջ կոտորվեց չոր ճյուղը: Բուրդինը և
Տոմիլինը լուռ փոխանակում են հայացքնե-
րով: Վայրկյանաբար հասկանալով դործի
եյությունը, նրանք սկսում են հետևել թշա-
մուն: Սահմանը խախտողները դուրս են գա-
լիս յերկու հողի: Վարպետորեն դիմակալոր-
վելով, սահմանապահները մոտենում են
խախտողներին սվինի հարվածի հեռավորու-
թյամբ և կալանավորում են նրանց: Խախ-
տողների մոտ գտնում են պաշտպանության
որյեկանների լուսանկարներ և կարևոր լրտե-
սական տեղեկություններ:

1937 թվի հունիսի սկզբում սահմանային
ուղեկալի ռալոնում, վորի հրամանատարն
էր լեյտենանտ Բարանովը, սահմանապահ
Լերեդեր և Խուդյակովը ուշ գիշերով գտնում
են պահակ: Առաջ շարժվելով մի թփից
մյուսը, ականջ դնելով յուրաքանչյուր շու-
կի, նրանք հանկարծ նկատում են, վոր հե-
ռավոր թփերից մեկը մի տեսակ շարժվում
է: Խուդյակովը սրտկում է իր տեղում, իսկ
Լերեդերը զգուշորեն սողում է դեպի կասկա-
ծելի թուփը: Յերբ վոչ մի կասկած չունեցող

խախտողն ուղղում եր արդեն անել վճռական
վոստյուն դեպի սահմանը, Լեբեդևի սվինը
դեմ է կանգնում նրա կրծքին: Ձերբակալ-
վածը դուրս յեկավ մի փորձված հետա-
խույզ: Նա մի ամբողջ ամիս ուղղում եր անց-
նել սահմանը, վորպեսզի հանձնի իր տերե-
րին իՍՂՄ-ում հավաքած իր լրտեսական
տեղեկությունները: Խորհրդային խիզախ
դիտակալները բռնեցին լրտեսին հենց ուղիղ
սահմանի վրա: Ելի մի րոպե— և նա արդեն
կարող եր համարել իրեն ապահով:

Ինչո՞ւ և կոլտնտեսականներն ու սահմանա-
պահները կարողացան մերկացնել և բռնել
չպիտոններին: Վորովհետև նրանք հայտարե-
րեցին իսկական բոլշևիկյան զգոնություն:

Բոլշևիկյան զգոնությունը ժամապահին ա-
ռաջադրվող գլխավոր պահանջն է, նրա ա-
ռաջին և հիմնական պատգամը:

Ամեն մի պոստ կարևոր է: Վորտեղ ել վոր
կանգնած լինի ժամապահը— սահմանի գըլ-
խին, պահեստի մոտ, շտաբում, դրամարկդի
մոտ, կալանավորների մոտ կամ հասարակա-
կան կարգի պահպանության համար,— ա-
մենուրեք նրա վրա ծանրացած է մեծ պա-

տասխանատվություն և նրանից պահանջ-
վում է անդուլ զգոնություն: Զգոնությունը
հարկավոր է միշտ, ամենուրեք և ամեն մի
պոստում:

Պոստում կանգնած կարմիր բանակային
ժամապահը պետք է հիշի, վոր նրան վստա-
հացել են մեր սոցիալիստական հայրենիքի
պաշտպանության մեծ և պատվավոր գործը:
Բանվորները, կոլտնտեսականները, մեր յերկ-
րի բոլոր աշխատավորները պետք է հավա-
տացած լինեն, վոր մեծ Խորհրդային Միու-
թյան սահմանները հուսալի կերպով պառուս-
պարված են և պաշտպանված, վոր կարմիր
Բանակի ժամապահները զգոն և աչպուրջ
հետևում են և պատրաստ են կանխելու և
հակահարված տալու խորհրդային ժողովրդի
խաղաղ աշխատանքի խախտման ամեն մի
փորձին:

Ժամապահն իր պոստում գործնականապես
կատարում է իր քաղաքացիական պարտքը
սոցիալիստական հայրենիքի պաշտպանու-
թյան գործում: Ժամապահին հանձնվում է
մեր առաջնորդների կյանքի պաշտպանու-
թյունը, մեր հայրենիքի քաղաքացիների

կյանքի պաշտպանությունը, պետական և
ռազմական գույքի պաշտպանությունը, սո-
ցիալիստական սեփականության պաշտպա-
նությունը, վորոնք մեր իրականագիտի հիմքերն
են կազմում:

Կարմիր բանակային-ժամապահին ցույց է
տրվում մեծ վստահություն: Այդ վստահու-
թյունը նա պարտավոր է արդարացնել: Ան-
հոգությունը, անխիթությունը և զգոնու-
թյան բացակայությունը պոստում ոգնում են
դասակարգային թշնամուն:

Կարմիր բանակային-ժամապահը մինչև
վերջը պետք է նվիրված լինի իր հայրենիքին:
Հայրենիքին դավաճանելու համար մեր պրո-
լետարական դատաստանն առանձնապես խիստ
է պատժում— գնդակահարությամբ:

«ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԴԱՎԱՃԱՆԻԹՅՈՒՆԸ,— ա-
սում է ԽՍՀ Միության Կենտգործկոմի վորո-
շումը 1934 թվի հունիսի 8-ից,— այսինքն
այն գործողությունները, վոր կատարել են
ԽՍՀ Միության քաղաքացիներն ի վնաս
ԽՍՀ Միության ռազմական հզորության,
նրա պետական անկախության կամ նրա
տերիտորիայի անձեռնմխելիության, այն է՝

լրտեսություն, — ռազմական կամ պետական
զաղտոնիքի մատնում, թշնամու կողմն առ-
ցնելը, փախուստ կամ սահմանից այն-
կողմը թռչելը— պատժվում են քրեական
պատժի բարձրագույն չափով— գնդակահա-
րությամբ և ամբողջ ունեցվածքի բռնագրա-
վումով, իսկ հանցանքը մեղմացնող պարա-
զաներում— 10 տարվա ազատազրկությամբ*)
և ամբողջ ունեցվածքի բռնագրավումով:

Նույն հանցանքները, վոր կատարվում են
զինվորական ծառայողի կողմից— պատժ-
վում են քրեական պատժի բարձրագույն չա-
փով— գնդակահարությամբ և ամբողջ ու-
նեցվածքի բռնագրավումով:

Պատրաստվող կամ կատարված դավաճա-
նության մասին չհայտնելը զինվորական
ծառայողի կողմից պատժվում է 10 տար-
վա ազատազրկությամբ»:

*) ԽՍՀՄ Կենտգործկոմի 1937 թվի հոկտեմբերի
2-ի վորոշման համ հայն, պատժ, գեղարդյն չափը
հասցվել է 25 տարվա, հանցաքը մեղմացնող պա-
րազաներում: Հայիրեն թարգմ.

Յուրաքանչյուր մարտիկ ասում է իր կարմիր բանակային յերդման մեջ։

«Յես պարտավորվում եմ... աչքիս լույսի պես պահպանել ժողովրդական և ռազմական գույքը փչացնելուց և հափշտակումից» և «... Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միություն ժողովուրդների յեղբայրության և սոցիալիզմի գործի համար մղած պայքարում, չխնայել վոչ իմ ույժերը, և անգամ կյանքս։ Յեվ յեթե չար դիտալորությունամբ հրաժարվելու լինեմ իմ այս հանդիսավոր խոստումից, թող ինձ վիճակվի ընդհանուրի արհամարհանքը և թող պատժի ինձ հեղափոխական որենքի անողորձեռքը»։

Նվիրվածություն հայրենիքին, զգոնություն, յերկաթյա կարգապահություն, հմտություն ռազմական գործում, — ահա ժամապահին առաջադրվող հիմնական պահանջները։ Ժամապահը պետք է ունենա մեծ կամք, խելամուտություն, հնարագիտություն և իր պատասխանատվության կատարյալ դիտակցությամբ կատարի հանձնված գործը։

Յուրաքանչյուր որը տալիս է մեզ ժամա-

պահների կողմից պահակային ծառայություն պահանջների գերադանց կատարման բավականաչափ որինակներ։ Յերիտասարդ մարտիկները մրցակցում են հների հետ իրենց պարտականությունների ճշգրիտ և անխախտ կատարելում։ Ահա յերիտասարդ մարտիկների ծառայության որինակելի կատարման յերեք որինակ¹⁾։

1937 թվի մարտի սկզբին գիշերը № մասի պահակը պահպանում էր մարտական գույքի որյեկտներից մեկը։ Քաղաքն ընկղմված էր քնի մեջ։ Միայն լուսարձակների պայծառ ճառագայթներն էյին պատռում գիշերվա մշուշը, լուսավորելով պահպանվող որյեկտը։

Պահակն ուժեղացնելու համար հատկացված էյին դիտակալություններ։ Դրանցից մեկի մեջն էր գտնվում յերիտասարդ կուրսանտ ընկեր Սիտնիկովը։ Նա զգոնությամբ ականջ էր դնում ամեն մի խշխշոցի, մեծ ուշադրությամբ դիտում էր շրջակայքը։ Հսնկարժ նա նկատեց մարդու կերպարանք։

1) Փաստերը վերցված են «Красная звезда» և «Правда» լրագրներից։

— Կա՛յ, ո՞վ է գալիս, — բարձր ձայն տվեց Սիրանիկովը:

Սովերը նետվեց մի կողմ, անհայտն սկսեց փախչել: Կուրսանտ Սիրանիկովը կրկին անգամ գոչեց:

— Կա՛յ, կկրակեմ:

Նա ստիպեց փախչողին կանգ առնել, հետո հրամայեց «Ձեռները վե՛ր»: Կասկածելի անծանոթին տարան պահակատուն:

Յերիտասարդ կուրսանտներն առաջին անգամն ելին դռնվում պահակում: Նրանք զբաղանց կերպով կատարեցին ծառայությունը և ստացան շնորհակալություն բարձր պգնության և կանոնադրությունը ճշտիվ կատարելու համար:

Հմտորեն և լավ են գործել մի ուրիշ գընդում ընկերներ Շարդամբեկովը և Կուլբայկովը: Գործն այսպես եր.

1937 թվի մայիսի կեսին անձրևային մութ գիշերով գողերի շայկան հարձակվեց գնդի պահեստի վրա: Հարձակվողներն, ինչպես յերևում է, հույս ունեյին, վոր մարտիկներին ճամբարները գնալուց հետո պահեստը պահպանվում եր թույլ կեր-

պով: Նրանք չըջապատեցին պոստը, բոլորովին մոտեցան գաղտադողի: Շայկայի պարադուլը բարձրացավ իր ամբողջ հասակով և ուղղվեց դեպի ժամապահը, վորպեսզի գրավի նրա ուշադրությունը և հնարավորություն տա մյուսներին հանկարծակի հարձակվելու նրա վրա:

Բացի ժամապահ ընկ. Շարդամբեկովից, պահեստի մոտ կանգնած եր ժամապահի ոգնախան ընկ. Կուլբայկովը:

— Կա՛յ, ո՞վ է գալիս, — ձայն տվեց նա:

Անծանոթն ուշադրություն չդարձնելով կանչելուն, գնում եր առաջ:

— Պառկե՛ր, կկրակեմ, — կրկին անգամ ձայն տվեց Կուլբայկովը:

Այն ժամանակ անծանոթը պառկեց:

Ըստ յերևութին դա աղդանչան եր մյուսների համար: Ժամապահը նկատեց, վոր գանազան կողմերից դեպի պոստն են սողում մարդիկ: Առանց յերկար մտածելու նա արձակեց հրացանը: Գողերն սկսեցին փախչել: Միայն շայկայի պարադուլը մնաց իր տեղում: Կուլբայկը բռնեց նրան: Շուտով ձերբակալվեցին շայկայի բոլոր անդամները:

Դիտունակության, զգոնության և հնարա-
գիտության բացառիկ որինակ է ցույց տվել
մարտիկ Չերնիշեն այն զորամասից, վորի
հրամանատարն է ընկ. Կուրբատկինը (Մի-
ջին-Ասիական ռազմական շրջանում): 1937
թվի հուլիսի սկզբին ընկ. Չերնիշենը կանգ-
նած եր սլոստում վառողի պահեստի մոտ:
Նա սուլիչի միջոցով ձայն եր տալիս ժա-
մասպահ Յակովենկոյին: Հանկարծ Չերնիշենը
նկատեց, վոր պատասխանող սուլիչը շատ
ալիսի մոտիկից հնչեց, քան առաջ: Դա կաս-
կածելի թվաց նրան: Նա կրկնեց իր սուլոցը
և նրան միաժամանակ պատասխանեցին յեր-
կու սուլոցով: Պարզ եր, վոր պահակների
միջև գտնվում եր մի յերրորդը: Չերնիշեն
սկսեց ուշիուշով դիտել վայրը և նկատեց
խիտ խոտի մեջ պառկած մի մարդու, վորն
արդեն սողացել եր լարափակոցի տակը:
Չերնիշենը նշան տվեց պահակաողուն և ձայն
տվեց անձանոթին. «կա'ց»: Նա սկսել եր
հետ սողալ, բայց ժամասպահը մրա հասավ:
Յերբ մրա հասավ պահակատես Պաշկովը,
Չերնիշեն արդեն բռնել եր չարագործին:
Զորամասի հրամանատարը շնորհակալու-

թյուն հայտնեց պահակի ամբողջ կազմին
զգոնության համար:

Այդ փաստերը կրկին և կրկին անգամ
հաստատում են, թե ինչքան անհրաժեշտ և
զգոնությունը պոստում, ինչպիսի աշակրջու-
թյամբ պետք է հետևի ժամասպահը յուրա-
քանչյուր կասկածելի մարդուն: Ընկեր Ստա-
լինը նախազգուշացրել է մեզ, վոր բանը
թշնամու քանակի մեջ չե, նրանում չե, վոր
թշնամիններն ավելի քիչ են, քան ազնիվ մար-
դիկ: Մի թշնամի, մատնիչ կարող է կատա-
րել այնպիսի մի վոճիք, վորի հետևվածը-
ները ծանրապես կանդրադառնան հաղարա-
վոր և միլիոնավոր մարդկանց վրա: Ընկեր
Ստալինը Համկոմկուսի (բ) Կենտկոմի
փետրվարի-մարտի պլենումում արած իր զե-
կուցման մեջ նշել է.

«Վատություն անելու և վնասելու համար
ամեննվին ել չի պահանջվում մարդկանց
մեծ քանակություն: Դնեպրոստրոյը կառու-
ցելու համար հարկավոր է գործի գցել տաս-
նյակ հազարավոր բանվորներ, իսկ այն պայ-
թեցնելու համար պահանջվում է թերևս մի
քանի տասնյակ մարդ, վոչ ավելի: Պատե-

բաղժի ժամանակ, վորպեսզի ճակատամարտը չահվի, դրա համար կարող ե պահանջվել կարմիր բանակայինների մի քանի կորպուս: Իսկ վորպեսզի այդ շահումը ճակատում ձախողվի, դրա համար բավական ե լինեն մի քանի լրտեսներ վորեն տեղում բանակի շտաբում կամ նույնիսկ ղեկիղկայի շտաբում, վորոնք կկարողանան դողանալ ոսկերատիվ պլանը և հանձնել հակառակորդին: Յերկաթուղային մեծ կամուրջ կառուցելու համար պահանջվում են հաղարավոր մարդիկ: Բայց նրան պայթեցնելու համար բավական են ընդամենը մի քանի հոգի: Կարելի յեր տասնյակ ու հարյուրավոր այդպիսի որինակներ բերել»:

Պահակ, ամուր հիշիր մեր սիրելի և իմաստուն առաջնորդի ցուցմունքները:

ՀԵՐՈՍՆԵՐՆ ԻՐԵՆՑ ՊՈՍԵՐՈՒՄ

Կարմիր Բանակի փառապանծ պատմությունը գիտի բազմաթիվ հերոսական քաջագործություններ ժամապահների, վորոնք չեն ձգել իրենց պոստերը, չնայած ամեն տեսակ վտանգներին:

Քաղաքացիական կռվի տարիներում, յերբ սպիտակ զվարդիականները վերցնում էյին Կաղանը, դնդի պահեստի մոտ պոստում մնացել եր մի ժամապահ: Անսպասելի նահանջի ժամանակ նրան չեյին կարողացել հանել պոստից, իսկ ինքը հավատարիմ մնալով հեղափոխական պարտքին, չեր թողել պոստը: Պատմությունը չի պահպանել այդ հերոսի անունը, բայց Կաղանի բնակիչների պատմությունը, վորոնց աչքի առաջն ե նա արիարար, սպանվել, տարածվել ե ամբողջ յերկրում: Բնակիչները պատմում էյին, վոր սպիտակները քաղաքը մտնելուց հետո ժամապահը պահ կացած թափթփված սայլերի հետևում, կես ժամ հրացան արձակելով պաշտպանվում եր հարձակվող սպիտակ զվարդիականներից և մեռնում ե ստացած վերքերից, առանց թողնելու իր պոստը:

1919 թվի հոկտեմբերին նույնպես չի թողել իր պոստը չտապ նահանջի ժամանակ մոռացված Դատչինայի հեռախոսային կայանի որապահ ընկեր Կարպովը: Նա մինչև վերջին րոպեն տեղեկություններ հաղորդում եր Դեռասկոյե Սելո հեռախոսով Յու-

դենիչի զորամասերի գործողություններին մասին: Ընկեր Կարպովին սպանում են ապարտի մոտ Գատչինա խուժած սպիտակ գվարդիականները:

Սաղաղ ժամանակ պահակները նույնպես հերոսաբար պաշտպանել և պաշտպանում են իրենց պոստերը:

Մոսկվայում Դանիլովսկի շուկայի մոտ ձգված են կարմիր բանակայինների Չերնիշևսկի կոչված զորանոցների մեծ ու լայնարձակ կորպուսները: Հաղիվ թե չատերին և հայտնի, վոր զոջանոցներին հատկացված անվան մեջ հավերժացված և կարմիր բանակային Չերնիշևի հիշատակը, վորն հերոսաբար ընկել և ժամապահի պոստում:

Տեղի ունեցավ այդ 1923 թվին: Քաղաքացիական հաղթական պատերազմը վերջացել էր: Մեր յերկիրն սկսել էր վերականգնել յերկու պատերազմներից քայքայված ժողովրդական տնտեսությունը: Զինված կռիվ մեջ ջախջախված դասակարգային թշնամին փոխել էր զենքն ու պայքարի միջոցները: Դասակարգային թշնամիները փորձում էյին վիժեցնել սոցիալիզմի կառուցումը դա-

վադրություններով, հրճեամքներով, պայթեցումներով, վնասարարությամբ, թիկունքից հասցրած սոոր հարվածներով:

1923 թվականի ամառը թշնամիների ձեռքով հրդեհվեց հրետանային պահեստը Կոլոմնայում, Մոսկվայի մոտ: Կրակն արագորեն բռնեց ամբողջ պահեստը: Բոցը թափանցում էր ուռմբերի պահեստանոցը: Հարյուրավոր փութով վառող պայթեցին և ողբ ցնդեցին:

Հեռվում № 2 պոստում պահեստը չըջապատող լարի մոտ կանգնած էր վորպես ժամապահ կարմիր բանակային Չերնիշևը: Առաջին իսկ պայթյունի ժամանակ նա բռնում և ազդանիշ զանգակի թուղը և անդադար զանգահարելով, սկսում և կանչել պահակապետին: Չերնիշևը լավ գիտեր, վոր ուռմբերի բեկորները և պայթյունների ուժից ցրվող փայտի և շինությունների կտորտանքները կհասնեն և իր պոստին: Չերնիշևը նույնպես լավ գիտեր և այն, վոր առանց պահակապետի կամ փոխադիրի թույլտվության նա իրավունք չունի թողնելու իր պոստը:

Ծխի թանձր ամպերի հետևից Չերնիշևը
չէր տեսնում հարևան պոստերի ժամապահ-
ներին, բայց նա շարունակում էր համառո-
րեն զանգահարել և կանչել: Նրա ձայնն ու
զանգահարութիւնը խեղդվում էին պայ-
թյունների ընդհանուր գղրղոցի, կրակից
առաջացող աղմուկի և թռչող ու պայթող
ռումբերի սուլոցի մեջ:

Անսպասելի կերպով ծխի մեջ յերևաց պա-
հեստապետի ողնականը: Նա վազում էր կի-
սախանձ հագուստով, առանց գլխարկի, քա-
մուց ծածանվող մազերով:

— Հետևի՛ր ինձ... յես քեզ կհանեմ... յես
յեւքը գիտեմ, — գոչում էր նա վազելով
Չերնիշևի մոտ:

Առաջին վայրկյանում Չերնիշևն ուղեց
վազել նրա հետևից և փախչել: Բայց դա
միայն վայրկյանական տատանումն էր: Չեր-
նիշևը գոչեց.

— Առանց պահակապետի կամ փոխադիրի
պոստս չեմ թողնի:

Չերնիշևի համար պարզ էր—նրա մահն
անխուսափելի յեր համարյա: Բայց նա հաս-
տատապես հիշում էր կարմիր բանակայինի

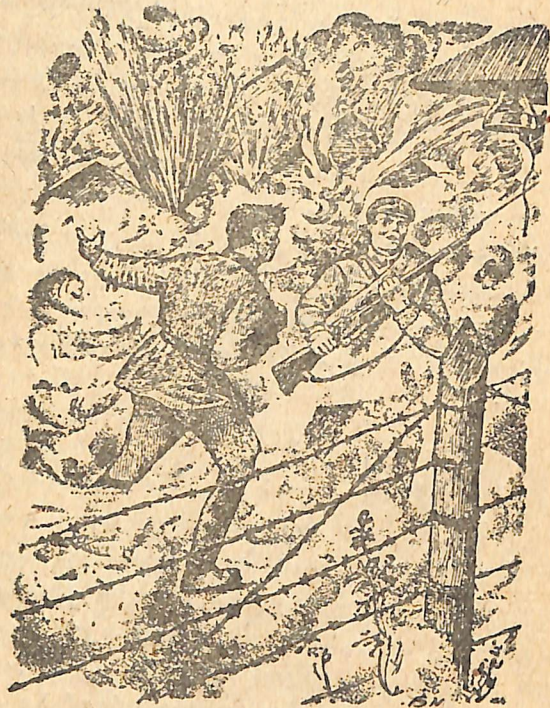
յերդման խոսքերը և լավ գիտեր ժամապահի
պարտականութիւնները: Նա մնաց մենակ:
Չերնիշևն իր պոստը չթողեց:

Յերբ հրդեհը հանդարավեց, Չերնիշևին
գտան ճգմված պոստի վրա թռած դերանի
տակ, վոր ընկել էր հրդեհից: Նրա մի ձեռ-
քում ամուր սեղմված էր հրացանը, իսկ
մյուսում— գտնվում էր աղդանիշ զանգա-
կի թոկի մի կտորը:

Հերոս ժամապահ Չերնիշևին թաղեցին
զինվորական բարձր պատվով, իսկ զորանոց-
ներին, վորտեղ մնում էր այն զորամասը,
վորի մեջ ծառայում էր նա, տվին նրա ա-
նունը:

1927 թվին ժամապահ կարմիր բանակային
Նիկիտենկոն իր պաշտպանության տակ
գտնվող պոստի վրա չարագործների հար-
ձակման ժամանակ ստանում է ծանր վերքեր:
Նիկիտենկոն արյունաշաղախ վայր է ընկնում:
Նրա ձախ ձեռքը գնդակահարված էր: Պառ-
կած դրության մեջ նա շարունակում էր մի
ձեռքով լցնել հրացանը և կրակ վարել հար-
ձակվողների վրա պաշտպանելով պոստը մին-

Ծխի սիջից իերեաց պահեստապետի
ոչնականը...

չև փոխանորդի գալը: Յերբ Նիկիտենկոն
լսում ե վրա հասնող ընկերների հրացանաձը-
գությունը, նրա ուժերն սպառվում են և նա
ուշաթափվում ե:

1930 թվին գտնվելով հրետանային պա-
հեստի պահակի կազմում, կրտսեր հրամա-
նատար ընկեր Պետրենկոն հայտաբերում ե
բացառիկ հնարամտություն և հերոսական
խիզախություն: Գնալով հերթափոխողների
հետ պոստը, Պետրենկոն նկատում ե ծածկի
տակ գտնվող ուռմբերի կույտի մեջ ծխացող
ուռմբ: Շվարած հերթափոխողները կանգ են
առնում, չեն իմանում, ինչ անեն: Պետրեն-
կոն չի կորցնում իրեն: Նա արագությամբ
անցնում ե յերկաթյա լարի միջով, զգուշո-
րեն դուրս ե հանում կույտի միջից ծխացող
ուռմբը և իր կյանքի համար մեծ վտանգի
տակ դուրս ե բերում նրան լարի միջից և տա-
նում ե ծորակի մոտ և ուռմբը թաղում ջրի
տակ: Իր հնարամտությամբ և հերոսու-
թյամբ Պետրենկոն կանխում ե անխուսափելի
պայթյունը և ժողովրդական արժեքավոր
գույքի կործանումն ու աղատում ե պահես-
տի բանվորների և պահակի կյանքը:

բանդերիտներին ութին և կասեցնում մյուսներին: Ուղեությունն հասնելուց հետո բանդերիտների ամբողջ շայկան լիովին վռնչացվում է: Ընկ. Տրունովը կոմյերիտական է: Իր յերկու տարվա ծառայության ընթացքում նա վեց անգամ չնորհակալուծյուն է ստացել իր մասի հրամանատարությունից: Ընկեր Տրունովը ցանկություն է հայտնել մնալու սահմանապահ զորքերի մեջ՝ մինչև մահը ծառայելու համար:

Ժամապահների ծառայությունը սահմանի վրա, ծանր և վտանգավոր պարագայում, առանձնապես ցայտուն կերպով հաստատում է պահակային ծառայության Կանոնադրությունն այն մասին, վոր՝

«Պահակային ծառայություն տանելը հանդիսանում է մարտական խնդրի կատարում» (ԲԳԿԲ-ի պահակային ծառայության Կանոնադրության 2-րդ հոդված, 1936 թ.):

1929 թվին, յերբ սպիտակ-չինական յերևուցակաները և ռուսական սպիտակ գվարդիականության տականքները փորձեցին Հեռավոր Արևելքում պրոփոկացիոն հարձակումով մեղ պատերազմի քաշել, նրանց առաջին հար-

վածն ուղղված էր կարմիր սահմանապահների դեմ: Հենց նրանք էին, սահմանապահները, մեր մեծ հայրենիքի սահմանների փառապանծ և հավատարիմ ժամապահներին երվիճակված առաջինը դիմանալու թշնամու ճնշմանը: Հեռավոր-արևելյան սահմանի տեղամասերից մեկում ժամապահ-սահմանապահ ընկեր Սկրիպկոն յերկու ընկերների հետ համարյա յերկու ժամվա ընթացքում կասեցնում է սպիտակ-չինական բանդաների առաջավոր ջոկատների ճնշումը, մինչև վոր ուղեկալից ողնություն հասավ:

Հեռավոր արևելյան սահմանապահները հաճախ են ստիպված լինում ընդհարվել թըշնամական յերուզակների հետ, վորոնք փորձում են անցնել սահմանը:

1935 թվի հոկտեմբերի 12-ին յերկու հեծյալ սահմանապահներ նկատելով Նովո-Ալեքսեևկայի ռայոնում ճապոն-մանջուրական մի համահավաք ջոկատ, վորն անցել էր մեր սահմանը, սկսում են ազդանշաններ տալ նրան, վորպեսզի նա վերադառնա իր յերկիրը: Ծապոն-մանջուրները պատասխանում են հրացանաճուրկամբ: Միայն ողնության

հասնող մեր յերկու սահմանապահ խմբերը հետ են քշում յեղուզակներին խորհրդային տերխաորիայից։ Այդ կովում սպանվում և կրտսեր հրամանատար ընկեր Կոտեճիկովը և փերափորվում են ընկերներ Վլադը և Դեմ-չուկը։ Ընկեր Կոտեճիկովն սպանվում և իր պոստում, վորպես հերոս։ Նրա հերոսութունը գիտե ամբողջ խորհրդային Միությունը։ Ընկեր Կոտեճիկովին փոխարինելու համար ծառայության ժամկետից առաջ հա-ժարակամ գնում և նրա յեղբայրը—Դոնբասի բանվոր, վոր պաշտպանի մեր սահմանը։ Այժմ նա արդեն ծառայում և վորպես ջոկի հրամանատար այն ուղեկալում, վորտեղ ծառայել և նրա յեղբայրը և վորն այժմ կրում և սպանված Վալենտին Կոտեճիկովի անունը։ Իրենց սպանված սահմանապահ-յեղբայրներին փոխարինելու յեն գնացել նաև ընկերներ Լազոդան, Պանչենկոն, Չերնիխը և ուրիշները։

Հերոսության և հայրենիքի նվիրվածության որինակի հաջար խորհրդային իշխանությունը պարգևատրել և Հեռավոր Արևելքի

սահմանապահ գործառն Կարմիր Դրոշի ջբանչանով։

Ինչպե՞ս յեն աղպես անձնվիրաբար և քաջությամբ զոհում իրենց կյանքը մեր հերոս-ժամապահները։ Վորովհետև նրանք աշխատավոր ժողովրդի վորդիններն են, մեծ սոցիալիստական պետության բանվորների և գյուղացիների վորդինները, վոր կոչված են զենքը ձեռին մինչև արյան վերջին կաթիլը պաշտպանելու իրենց հայրենիքը։

Սոցիալիստական հայրենիքի պաշտպանությունը կարմիր բանակային կյանքի բարձրագույն որենքն և։

Հերոսների քաջագործությունը— որինակ և բոլոր մարտիկների համար, որինակ և յուրաքանչյուրի համար, թե ինչպես պետք և կատարել պահակային ծառայությունը։ Այդպես ել պետք և ձգտի լինելու ամեն մի ժամապահ։

Յերբ յերկիրը կհրամայի լինել հերոս,
Մեզանում ամեն մեկը հերոս կդառնա։

Աշխատավորները կոչվում են Կարմիր Բանակը ռազմական գործն ուսումնասիրելու և սոցիալիստական հայրենիքը զենքը ձեռքին պաշտպանելու համար: Ստալինյան Սահմանադրութան մեջ ասված է.

«ՀՈՒՎԱՄ 132. Ընդհանուր զինվորական պարտականությունն ուրեք է հանդիսանում:

Զինվորական ծառայությունը Բանվորագյուղացիական Կարմիր Բանակում ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների պատվավոր պարտականությունն է»:

Յերբ յերիտասարդ կարմիր բանակայինն վերջացնում է անհատական ուսուցումը, նրան, վորպես արժանավոր մարտիկի, կարող են կանգնեցնել պոստի վրա: Այստեղ ստուգում են կարմիր բանակայինի գիտությունները ռազմական գործում, նրա նվիրվածությունը Լենինի-Ստալինի կուսակցությանը և պատրաստակամությունը՝ հեղափոխության գործի համար, յեթե պահանջվի զոհելու նույնիսկ իր կյանքը:

Ժամապահի կոչումը— պատվավոր կոչում

է: Պոստում կանգնեցրած կարմիր բանակայինին մեծ վստահություն են ցույց տալիս: Հենց այդ պատճառով ել յերիտասարդ մարտիկներին ուղարկում են պահակ միայն այն ժամանակ, յերբ նրանք ստանում են համապատասխան պատրաստակամություն և ապացուցում են իրենց ուսուցումով, վոր կարող են կատարել ժամապահի պարտականությունները: ԲԳԿ-ի պահակային ծառայությունն Կանոնադրությունն ասում է (հոդված 145).

«Արդելում է պահակ նշանակել այն մարտիկներին, վորոնք չեն անցել անհատական ուսուցումը»:

Ժամապահ ծառայությունը պատվավոր է, դրա համար ել Կարմիր Բանակում արդելված է ուղարկել պոստը անհերթ վորպես պատիժ: Մի՞թե կարող է պատիժ լինել ժամապահի պատվավոր և պատասխանատու պոստին նշանակվելը: Այդ մասին Կանոնադրության մեջ ասված է (հոդված 144).

«Մարտիկներն ու հրամկազմը պետք է հիմնավորապես յուրացնեն, վոր պահակային ծառայություն կատարելը պատվավոր և պա-

տասխանատու մարտական խնդիր է, հետի վճռականապես արգելվում է պահակ նշանակել զինվորական ծառայողներին վորպես կարգապահական պատիժ (անհերթ)»:

Պահակային ծառայությունը որինակելի կերպով կատարելու համար հարկավոր է լավ իմանալ պահակային ծառայության խնդիրներն ու նշանակությունը, պահակի կազմակերպությունը և գիտակցորեն ու հմտորեն գործել, յեթե հարկ կլինի վանել չարագործների հարձակումը: Պահակային ծառայության բոլոր կանոնները, ժամապահները իրավունքներն ու պարտականությունները զբոված են ԲԳԿԲ-ի 1936 թ. պահակային ծառայության կանոնադրության մեջ (ԿԳՄ-36): Այդ նոր կանոնադրությունն ունի նշանակալից փոփոխություններ առաջին կանոնադրությունների համեմատությամբ: Ժամապահները իրավունքներն ընդարձակված են, պահանջներն ավելացած: Յուրաքանչյուր կարմիր բանակայինի պարտականությունն է ղեկավարանցորեն ուսումնասիրել կանոնադրությունը, գերազանցորեն իմանալ նրա պահանջները և որինակելի կերպով կատարել

այդ պահանջները, ինչպես վայել է Բանվորա-Գյուղացիական կարմիր Բանակի զինվորին:

«Պահակային ծառայության կատարումը,— ասում է պահակային ծառայության կանոնադրությունը (հոդված 2),— հանդիսանում է մարտական խնդրի կատարում: Պահակային ծառայությունը — Բանվորա-Գյուղացիական կարմիր Բանակի մարտական և քաղաքական պատրաստականություն, կարմիր բանակայինների զգոնություն և պատասխանատվության զգացմունքի զաստիարակման, ամբողջ բանակի հրամանատարական և վարչական կազմի կարևորագույն բաժիններից մեկն է»:

Մենք արդեն տեսանք հերոս-ժամապահների գործողությունների առանձին որինակները, վոր լավ ժամապահ կարող է լինել միայն այն կարմիր բանակայինը, վորը գիտե պահակային ծառայության խնդիրները, պահակի կազմակերպությունը և գիտակցորեն է իրագործում կանոնադրության պահանջները:

Ի՞նչ է պահակը և ի՞նչպես է կազմակերպ-

ված այն: Կանոնադրությունն ասում է (հոգ-
ված 4) .

«Պաճակ կոչվում է զինված զորախումբը,
վորը նշանակվում է վորոշ ժամանակով պաճ-
պանելու և պաշտպանելու պաճեստները, շեն-
քերն ու այլ որդեկաները, կալանքի տակ
գտնվող մարդկանց և պաճպանելու հասարա-
կական կարգը իր գտնված վայրի մոտե-
րում»:

Այդ խնդիրներն իրադրծելու համար զո-
րախումբը պետք է համապատասխան կեր-
պով կազմակերպված լինի: Այդ զորախմբի
(պաճակի) պետն այդպես էլ կոչվում է .
պահակի պետ: Պաճակն իր բնակավայրից
դուրս դալու վայրկյանից ամբողջ կազմով
կատարելապես յենթարկվում է պաճակի
պետին: Այդ վայրկյանից վոչ վոք անմիջա-
կան պետերից, բացի պաճակի պետից, իրա-
վունք չունին վորեւ հրաման տալու պաճակի
կրտսեր հրամանատարներին և մարտիկնե-
րին:

Պաճակի պետը նշանակվում է հրամանա-
տարական կամ վարչական անձերից— սկսած
չոկի հրամանատարից և ավելի բարձր: Առ-

շոր պաճակներում պաճակի պետն ունենում է
ռգնական կրտսեր հրամանատարներից մե-
կին: Յեթե պաճակին տալիս են ծառայող
շներ, այն ժամանակ նշանակվում է և յերկ-
րորդ ոգնական—հատուկ ծառայության դեով:

Ինչպես ամեն մի զորախումբ, պաճակը
բաժանվում է մի քանի ստորաբաժանումնե-
րի: Յեթե պաճակում չառ պոստեր կան, ա-
պա պաճակը բաժանվում է ջոկերի, յուրա-
քանչյուրն վոչ ավելի 15 հոգուց: Մի պոստի
բոլոր պաճակայինները մտնում են մի ջոկի
մեջ: Ջոկի հրամանատարն է հանդիսանում
փոխադիրը, վորին նշանակում են կրտսեր
հրամանատարներից կում ամենից ավելի զար-
գացած ավագ ծառայող մարտիկներից:

Պաճակում նշանակված մարտիկները տար-
բեր անուններով են կոչվում: Նրանք, վո-
րոնք պետք է կանգնեն պոստերում վորպես
ժամապահներ, կոչվում են պահակային (ка-
раульный): Կալանավորներին իրենց կալա-
նավորման սահմաններում ուղեկցելու հա-
մար նշանակում են ուղեկից (выводной), իսկ
կալանավորման վայրից դուրս ուղեկցելու
համար նշանակում են ուղեկցորդ (конвой-

հնի)։ Բացի դրանից, ալահակներն ուժեղաց-
նելու համար գիշերներն ամենից կարևոր
որջեկտներում, մառախուղի, բուքի, լուսա-
վորությունը փշանալու գեպերում և այլն
նշանակվում են դետֆերը (дозор)։ Դետքերի
մարտիկները կոչվում են դիտակալներ (до-
зорный)։

Ուղեկիցները, ուղեկցորդները և դիտա-
կալները նշանակվում են վոչ ամեն պահա-
կում, բայց պահակայինները լինում են ամեն
տեղ։ Ժամապահ կանգնած պահակայինի
աշխատանքը ամենից կարևորն է և պատաս-
խանատուն։ Այդ աշխատանքին առանձնա-
պես խնամքով պետք է պատրաստվել։

Իհնչպես է կատարվում պահակի նախա-
պատրաստումը։ Վերնարդեն նշված եր, վոր
պահակ նշանակում են միայն այն մարտիկ-
ներին, վորոնք անցել են անհատական ուսու-
ցումը։ Բացի դրանից, ըստ կանոնադրու-
թյան, վաշտի հրամանատարն ամեն մի պոս-
տի համար հատկապես ընտրում է համապա-
տասխան մարտիկներ։ Որինակ, այն պոստի
համար, վորտեղից պետք է դիտել հեռու
տարածություն, վաշտի հրամանատարն ընտ-

րում է լավ տեսողություն ունեցող մարտիկ-
ներ։ Ամենից ավելի կարևոր, հեռու տարա-
ծության վրա գտնվող, դժվարին պոստե-
րում նշանակվում են ամենից ժիր և ծառա-
յությունն իմացող ընկերներ։

Պահակ նշանակածներին բոլորին էլ քննում
է մասի բժիշկը, վոր հիվանդները պահակ
չընկնեն և ապա ստիպված չլինեն նրանց փո-
խարինել ուրիշներով։ Նշանակման օրը բոլոր
պահակ նշանակվածների հետ պարապում են
առանձին ծրագրով— ուսումնասիրում են
պահակի պարտականությունները և վճռում
են թռուցիկ խնդիրներ։ Պահակ ուղարկվե-
լուց յերկու ժամ առաջ բոլոր նշանակված-
ները հանգստանում են կատարելապես։

Կուսակցական և կոմյերիտական կադմա-
կերպությունները ոգնում են հրամանատա-
րին, բացառելով ժամապահի պարտակա-
նություններն ու նքա պատասխանատվու-
թյունը հայրենիքի առաջ։

Պահակ նշանակվելը մեծ պատիվ է մարտի-
կի համար։ Այս պատճառով էլ պահակ ու-
ղարկելը— պահակատես (развод) — տեղի
յն ունենում հանդիսավոր կերպով։ Պահա-

կատեսին մասնակցում է փողավոր նվազախումբը:

Պահակատեսի ժամանակ պահակները կազմվում են համարների կարգով, մի զծով, իսկ ջոկերը պահակներում ղափավորվում են յերկու տողանով: Յուրաքանչյուր մարտիկ պետք է հաստատապես հիշի իր տեղը ջոկում: Պահակի ջոկերը կազմվում են այնպես, ինչպես սովորական ջոկերը: Պոստերի բոլոր առաջին հերքափոխերը կանգնում են պոստերի համարների կարգով առաջին տողանում, բոլոր յերկրորդ հերքափոխերը—կանգնում են նրանց ծոծրակի դեմ յերկրորդ տողանում, իսկ յերրորդ հերքափոխերը—դեպի ձախ, յերկու տողանով: Ջոկի աջ թևում—ջոկի հրամանատարը, փոխադիրը, ձախ թևում—ուղեկիցները, ուղեկցորդները, զիտակալները: Ամուր հիշեցե՛ք ձեր տեղերը պահակատեսում, վորպեսզի արագորեն բռնե՛ք այդ տեղերն, առանց խրտնվելու և չփոթու՛թյան: ,

Յերբ բոլոր պահակները հավաքվում և շարք են կանգնում, նրանց մոտ է դալիս պահակների որապանը, վողջունում է, ստու-

Պահակի կառուցվածքը:

զում և նրանց արտաքին տեսքը և պարտա-կանությունների գիտենալը, խմբակարգի կանոնավորությունը և մարտական պատրաստականությունը: Այսպ կանչում է իր մոտ պահակների պետերին և հանձնում է նրանց պարոլը, այսինքն դադարնի պայմանական խոսքերը՝ պահակների փոխանակման և ըստուգման համար: Հենց այդ իսկ վայրկյանից, այսինքն պարոլները հանձնելուց հետո պահակներն յենքարկվում են պահակների

որապահին (խոհ ներքին պահակներում—գործադատի որապահին)։ Այդ ժամանակից վոչ վոք անմիջական պետերից, բացի պահակների որապահից, պարետից և կայազորի պետից (խոհ ներքին պահակներում—գործադատի որապահից և գործադատի հրամանատարից), վոչ վոք իրավունք չունի հրամաններ տալու պահակի պետին։

Պահակի որապահին յենթարկվելուց պահակը դուրս և դալիս միայն այն ժամանակ, յերր նա ավարտելով իր որապահությունը, մի ուրից հետո փոխվում և և պահակի պետը հրահանգում և. «Մա՛րշ», իր մասը գնալու համար։ Յերբ պահակը վերադառնում և մասը և պահակի պետը հրամայում և «Տրվե՛լ», պահակի մարտիկները անցնում են իրենց անմիջական պետերի յենթարկման տակ։

Պահակի պետերը ստանալով պարունները, վերադառնում են իրենց տեղը։ Պահակների որապահը հրաման և տալիս. «Պահա՛կ աջ դարձ, գուգաշար կազմիր, ուսին (կամ փոկին), պահակներով, քայլով մարշ»։ Պահակները նվազախմբի մարշի նվազի տակ ուղղվում են դեպի նշանակված ոբյեկտները։

Խոհ ի՞նչպե՞ս և կատարվում. «գուգաշար կազմիր» հրամանը։ Հետեւագործի 1934 թվի չաբային կանոնադրության մեջ այդ տեսակ շարափոխությունն չկա և դա կիրառվում և միայն պահակների պահակատեսի ժամանակ։ Պետը և կատարել այն հետեւյալ կարգով։

Առաջուց բոլոր մարտիկները համրում են «առաջին» և «յերկրորդ»։ Իր համարը պետը և լավ հիշել, մանավանդ յերկրորդ տողանի մարտիկները, վորոնք իրենք չեն համրում, այլ միայն լսում են, թե ինչ համարներ են ասում առաջին տողանի մարտիկները։ Դեպի աջ դառնալուց հետո ըստ հրամանի՝ «գուգաշար կազմիր» առաջին տողանի առաջին համարները մնում են իրենց տեղը, յերկրորդ տողանի առաջին համարները կես քայլ առաջ են անցնում, իսկ առաջին և յերկրորդ տողանների յերկրորդ համարները կատարում են շարափոխությունը յերեք պրիոմով։

Առաջին պրիոմ. կարելի հրաջանի խզալութը դետնից և դնել աջ վոտը մի ամբողջ քայլ առաջ։

Յերկրորդ պրիոմ. առաջ դնել ձախ վոտը

իր տողանի առաջին համարներին դժով, ղեպի աջ նրանցից .

Յերրորդ պրիում . միացնել աջ վոտը ձախին և հրացանի կոթն իջեցնել դետնին :

Ստացվում է նույն կազմը, ինչպես «քառաչար յերթսյունը», վորը, սակայն կատարվում է մի փոքր այլ ձևով : Այդ կազմով ել պահակի պետը բերում է պահակը պահակատուն, նորից շարում է այն մի դժով, ճակատը դեպի շինությունը, իսկ ինքը մտնում է շենքը, վորպեսզի հայտնի հին պահակի պետին պարոլը : Պարոլը ստուգելուց հետո հին պահակի պետը դուրս է բերում իր պահակը և կանգնեցնում է այն նորի դիմաց փոխադարձ վողջույնի համար : Նրանից հետո յերկու պետերն ել հրամայելով . «Զբա՛ստ», ղեկուցում են պահակը հանձնելու և ընդունելու պատրաստականությունը և սկսում են փոխել պահակներն ու պոստերը :

Պահակների պետերի հրամանով պահակատեսները կատարում են պոստերի բերանացի ընդունում, ստուգում են դրոշմը, օտուգում են առաջին հերթի պահակայինների

զենքի կանոնադրոր վիճակը և հրամայում են լցնել զենքը :

Ձենքը լցնելու կարգն ըստ կանոնադրության (հոդված 13) հետևյալն է .

«Հրացանների լցնելն ու դատարկելը կատարվում են պահակի շենքում և անպատճառ փոխադիրի, պահակապետի ոգնականի կամ հենց պահակապետի անմիջական հսկողությամբ : Պահակայինները լցնում կամ դատարկում են իրենց զենքն ըստ հրամանի . «Աչից ձախ մեկական, լցո՛ւ (դատարկիր)» : Պահակի պետը, նրա ոգնականը և փոխադրը առաջինն են լցնում իրենց զենքը :

Հրացանները լցնում են չորս փամփուշտով, վորոնք մտնում են դատիչ-անդրադարձիկը դատող առամի տակ» :

Այդ պահանջների նշանակությունը հատկանալի չէ : Միմիայն զենքի լցնելու և դատարկելու կանոնների ճշգրիտ պահպանությամբ կարելի չէ խուսափել պատահական կրակոցից, դժբախտ ղեպքերից, վերավորումներից և այլն :

Յերր զենքը լցված է, փոխադիրները տանում են իրենց հերթափոխներին պոստերը

սյուեմաճև միաչար: Պահակ հերթափոխու-
թյան առաջափոր պահակայինի կողքին, նրա-
նից գեպի ձախ, գնում ե փոխադիրը, իսկ ա-
վելի ձախ—հին պահակի փոխադիրը:

Հերթափոխությունը մոտենում ե պոստին:
Պոստ չի կարելի համարել միայն այն փոք-
րիկ ուղին, վորով քայլում ե ժամապահը,
կամ բուզկան, կամ ղոնակը, վորի մոտ
կանգնած ե նա: Պոստ ե հունդխառնում ժա-
մապահին հանձնած ամբողջ տեղամասը և
այն ամենը, ինչ վրը գտնվում ե այնտեղ:
Կանոնադրության մեջ ասված ե (հոդ-
ված 73).

«Ժամապահի պահպանությանն ու պաշտ-
պանության հանձնած ամեն ինչ, այլև այն
տեղը կամ տեղամասը, վորտեղ նա կատա-
րում ե իր պարտականությունները, հանդի-
սանում ե սրտա»:

Հերթափոխող ժամապահից յերեք քայլ
հեռավորության վրա պահակատեսը հրա-
ման ե տալիս. «Հերթափոխ, կանդ ա՛ռ», և
հրամայում ե հերթական պահակայինին ըն-
դունել պոստը, իսկ ժամապահին—հանձնել:

Ի՞նչպես ե կատարվում պոստի հանձնումն

ու ընդունելությունը: Պահակային ծառայու-
թյան Կանոնադրության 45-րդ հոդվածում
ասված ե.

«Պոստի հանձնումը կայանում ե նրանում,
վոր ժամապահը ցույց ե տալիս իրեն փո-
խանորդողին պոստում, թե ի՞նչ կա հանձնե-
լու (ղոնիքը, պատուհանները, կողպեքնե-
րը, կնիքները, պլոմբները, հակահրդեհական
միջոցները, կապի միջոցները և այլն), հա-
յրողում ե տվյալ պոստի պահպանության և
պաշտպանության առանձնահատկություննե-
րը. բացի դրանից, արտաքին պոստերում
հանձնում ե դիտելու սեկտորը, կրակային
կետերը և ցույց ե տալիս պահակային շան
տեղը, յեթե նա դրված ե»:

Ի՞նչ առանձնահատկություններ կարող են
ունենալ պոստի պահպանությունն ու պաշտ-
պանությունը: Ժամապահը պետք ե իմա-
նա, թե վո՞րտեղից և մինչև ի՞նչ տեղ կարե-
լի յի շարժվել պոստում, ո՞ւմ, ո՞ւր և ի՞նչ
տարածությամբ կարելի յե մոտ թողնել, տե-
ղի վո՞ր մասերն ստանձնապես պետք ե գի-
տել, վո՞րտեղ ե գտնվում խրամատն և այլն:

Ի՞նչ բան ե դիտելու սեկտորը: Դա այն

տեղամասում ե, ինքը պետք ե դիտի ժամա-
պահը, որինակ պուրակի ծայրից մինչև դու-
զի ծայրամասը: Ըստ այսմ ժամապահը
պետք ե հաղորդի իրեն հաջորդող պահակա-
յինին տարածության քայլերի քանակը կամ
նշանառությունը մինչև այս կամ այն իր
համար տեսանելի տեղական առարկաները,
որինակ, մինչև պուրակի ծայրը, մինչև հա-
նապարհների խաչմերուկը, մինչև առանձին
ծառը, մինչև հարդանոցը, ցանկապատը և
այլն:

Ապա, կանոնադրության նույն հոդվածում
ասված ե.

«Յեթե պոստը հանձնելու ժամանակ յերե-
վան կգա վորևե անկանոնություն (կնիքնե-
րի, պլոմբների, կողպեքների կամ քուղերի
վնասվածք, կնիքների տարբերություն դրոշ-
մի հետ, ջարդվածք և այլն), պոստի հանձ-
նումը դադարեցվում ե մինչև պահակապետի
գալն ու նրա կարգադրությունը: Այդ դեպ-
քում անմիջապես փոխադիրը կանչում ե պե-
տին պոստը:

Յեթե ամեն ինչ հայտնվում ե կարգին և
անվնաս, այդ դեպքում նախկին ժամապահը

զեկուցում ե հին փոխադիրին «պոստը
հանձնեցի», իսկ փոխարինող պահակայինը
զեկուցում ե իր փոխադիրին. «Պոստն ընդու-
նեցի»: Իր զեկուցումի վայրկյանից նախկին
ժամապահը դադարում ե ժամապահ լինե-
լուց և դառնում ե պահակային: Այդ իսկ
վայրկյանից զեկուցելով. «Պոստն ընդունե-
ցի», փոխարինող պահակայինը դադարում ե
պահակային լինելուց: Նա անցել ե պոստը,
ընդունել ե այն և այդ վայրկյանից դարձել
ե ժամապահ:

Պոստը հանձնելուց հետո փոխանորդվող
պահակայինը հանձնում ե նոր ժամապահին
պոստային հաղուստը, իսկ հետո պահակա-
պետի հրամանով. «Ժամկետից (պոստից)
քայլով մարչ», հեռանում ե պոստից և
կանգնում ե պահակայինների հերթափոխու-
թյան ծոծրակին:

ԱՅԴՊԵՍ Ե ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ ԺՈՂԿՈՍԸ

Պահակային ծառայության մեր կանոնա-
դրությունը հաստատել ե պաշտպանության
ժողովրդական կոմիտար Խորհրդային Միու-
թյան մարշալ ընկեր Վորոշիլովը: Կատա-

բելով կանոնադրությունը, ժամապահը կատարում է ժողովրդական կոմիսարի պահանջը:

Վորոնք են ժամապահի պարտականությունները պոստի վրա: Վերլուծենք որինանիցներով:

Ամենից առաջ՝ ո՞վ է ժամապահը: Կանոնադրությունն ասում է՝ (հոդված 70) .

«Ժամապահը — Բանլորա-Գյուղացիական կարմիր Բանակի գլխավոր մարտիկն է, վոր մարտական խնդիր է կատարում իրեն հանձնած պոստի պահպանման և պաշտպանության մեջ»:

Ժամապահը կատարում է մարտական խնդիր: Գտնվելով պոստում նույն խել խաղաղ ժամանակ, ժամապահը զենքը ձեռքին կատարում է պատվավոր մարտական պարտականություն մեր սիրելի հայրենիքը պաշտպանելու մեջ, — նա պարտականությունը, վորի համար նա կոչված է Բանակ և վորի որինակելի կատարումը հանձնել են նրան մեր մեծ յերկրէ բանվորներն ու բոլոր աշխատավորները: Յնվ հենց այն պատճառով, վոր նա կատարում է այդպիսի պատվավոր և

պատասխանատու գործ, նրան տված են առանձին իրավունքներ: Կանոնադրությունն ասում է (հոդված 80) .

«Ժամապահը — անձեռնմխելի անձնավորություն է. այդ անձեռնմխելիությունը կայանում է .

ա) ժամապահի հեղինակության և արժանապատվության առանձին պաշտպանության մեջ՝ պրոլետարական պետության հեղափոխական որենքի կողմից .

բ) այն բանում, վոր ժամապահն յենթակալ է վորոշ անձանց — փոխադիրին, պահակի պետին և նրա ողնականին և պահակի կադմում գտնվելու ժամանակամիջոցում չի յենթարկվում իր անմիջական պետերին .

գ) նրանում, վոր բոլորը, բացի նրանցից, վորոնց յենթարկվում է նա պահակային ծառայությունը կատարելիս, պարտավոր են առանց հակաճառության կատարելու ժամապահի բոլոր պահանջները .

դ) ժամապահին տրված զենք զործածելու իրավունքի մեջ, ներկա կանոնադրության 83-րդ հոդվածում նշված դեպքերում:»

Քե վորքան մեծ են ժամապահի իրավունք-

ները, այդ մասին վիճարկում են կանոնադրութեան խոսքերը. «Ժամապահ—անձեռնմխելի անձնավորութիւն ե: Ժամապահին վերավորելու համար մեղավորները կրում են կրկնակի պատասխանատվութիւն ըստ մեր խորհրդային որենքների. վոչ միայն նրան, վորպես իՍՀՄ—ի քաղաքացու և կարմիր բանակայինի վերավորելու համար, այլ և նրան, վորպես մարտական խնդիր կատարող՝ հայրենիքի պաշտպանին վերավորելու համար: Ժամապահը յենթարկվում է միայն յերեք հոգու— փոխադիրին, պահակի պետին և նրա ոգնականին,— և կատարում է միմիայն նրանց հրամանները: Ուրիշ վոչ մի հրամանատար, ինչքան բարձր պաշտոն ել վոր ունենա նա, չի կարող ժամապահին հրամաններ տալ: Յեւ, բնդհակառակն, ժամապահը իրավունք ունի հրամայելու ում ուզենա, բացի նրանցից: Վորոնց յենթարկվում է: Նա կարող է հրամայել նրանց հեռանալ պոստից, կանգ առնել և ամեն մեկը պարտավոր և կատարելու նրա հրամանները: Վերջապես ժամապահը իրավունք է ստանում վորոչ դեպքերում զենքի դիմելու:

Տալով ժամապահին այդպիսի ԳԵԾ իրավունքներ, խորհրդային որենքը դնում է նրա վրա նաև մեծ պարտականութիւններ: Կանոնադրութիւնն ասում է (հոդված 81).

«Ժամապահը յենթարկվում է պահակապետին, նրա ոգնականին և իր փոխադիրին. միմիայն նրանց հրամանովն է ժամապահը անցնում իր պոստին, փոխվում և հեռացվում պոստից:

Այդ անձանց մահվան դեպքում կամ այն ժամանակ, յերբ նրանք ֆիզիկական հնարավորութիւն չունեն կատարելու իրենց պարտականութիւնները, ժամապահին կարող են նշանակել, հանել և փոխել.

ա) զորամասերի ներքին պահակում— միմիայն անձամբ զորամասի հրամանատարը կամ զորամասի որապահը.

բ) կայազորային պահակներում— պահակների որապահը:

Հերոս-ժամապահներ Չերնիչեւը, Կարպովը, Նիկիտենկոն, Զալյալովը և ուրիշները վարվել են կատարելապես իրավացի, վոր չեն հեռացել պոստից առանց պետերի կամ որապահների թույլտվութեան, վորոնք նշանակել

են նրանց: Նրանք հաստատապէս գիտեցին, վոր պոստն առանց թուլտվության թողնել— նշանակում է չարդարացնել ժամապահին ցույց տված վստահությունը, չկատարել կանոնադրության պահանջները և մարտական խնդիրը:

Պոստից—վրէժ մի քայլ, նույնիսկ այն դեպքում, յեթե ժամապահը հանկարծակի հիվանդանում է, իսկ փոխադիրը չի լսում նրա կանչը, կամ յեթե պոստից մոտիկ վորեւ տեղ, որինակ, գետի վրա, լսվում է ողնություն խնդրող աղմուկ: Գործ դիր բոլոր միջոցները, վոր կանչես պահակատեսին,— կանչիր, աղղանշաններ տուր, կրակիր ողի մեջ, բայց ինքդ մնացիր տեղդ:

Այնուհետև կանոնադրությունն ասում է (հոգված 82) .

«Փոխվելով պոստը, ժամապահը պետք է խնամքով ստուգի և համոզվի իր պահանությանն հանձնած ամեն ինչի կանոնավորության մեջ, այլև ազդանշանման միջոցների և հակահրդեհային սարքաւորման կանոնավորության մեջ»:

Ի՞նչ է հարկավոր անել դրա համար: Յեթե

պոստը գտնվում է շինության մոտ, ամենից առաջ պետք է ուշիուշով գննել, վնասված չե՞ն արդյոք պատուհանները, դռները, պատերը, չկա՞ն արդյոք ականներ այն շինության տակ, վորը պահպանում ես: Ընդունելով պոստը դրամարկդի մոտ, գննել, կոտորված չե՞ նա, չկա՞ն արդյոք նշաններ, վորոնք ցույց տան, վոր վորեւ մեկը փորձել է բացել կամ կոտորել այն: Յեթե պոստի մոտ կան ցանկապատ, պատ կամ լարավաւից, պետք է ստուգել, ջարդված չե՞ն տախտակները, աղյուսները կամ ցանկապատի ձողերը, ծռված չե՞ն լարերը, վորեւ մեկը հոչի՞ մտել նրանց տակը:

Ուշադրությամբ ստուգել, կարգի՞ն է կնիքը: Բաժնական չե միայն համոզվել, Վոր կնիքը կախված է իր տեղում և արտաքուստ անվնաս է: Հարկավոր է անպատճառ համեմատել կնիքը դրոշմի հետ, վորը գտնվում է պահակապետի մոտ: Կնիքը դրոշմի հետ համեմատում է պահակատեւր, բայց ժամապահն ևլ պետք է անի այդ, վորովհետև նա ամբողջովին պատասխանատու յե իր պոստի համար:

1923 թվին Մադենսկում գտնվում էր զինվորական դպրոց, վորի պահեստը գտնվում էր բերդի պատի հետևը, հեռվում: Պոստը վտանգավոր պոստ էր, նա գտնվում էր համարյա մի կիլոմետր տարածության վրա ամբողջ պահակից: Շարժառարկաներ են արդեն կանգնած յեղել այդ պոստում և ամեն ինչ, թվում էր թե, կարգին էր: Միայն գիշերներն յերբեմն վրոնում էր քամին և թիթեղյա կտուրի կոտրված կոտրով ծեծում էր պոստը:

Բայց ահա մի անգամ յերեկոյան յերրորդ հերթախոխության մեջ նշանակվում է պոստի վրա կուրսանտ կոմունիստ Սազոնովը: Գիշերը մութն էր, յերբեմն յերևում էր լուսինը: Բայցում է Սազոնովը պահեստի շուրջը, մի տաս քայլ անում, կանգ և առնում ահանջ և դնում, նայում է չորս կողմը:

Սազոնովը լավ գիտեր իր պարտականությունները: Պոստն ընդունելուց հետո նա կրկին անգամ ստուգեց դռները, կողպեքները, պատուհանները — ամեն ինչ կարգին էր: Հետո Սազոնովն սկսեց յերկրորդ անգամ զննել պատերը: Նա քայլում էր պահեստի

շուրջը այն ճանապարհով, վոր ժամապահները բացել էին ձյունի մեջ քայլելով: Մի տեղ: Հենց ուղիղ բերդի պատի դիմաց, Սազոնովը նկատեց ճանապարհի կողքին, պահեստի պատի մոտ, կոխկրտած ձյուն: Այն ժամանակ նա ուշադրությամբ դիտեց բերդի պատը և տեսավ հազիվ նշմարելի հետքեր, վրոնք հարթված էին վոչ այն և տուրակով, վոչ այն և գրատի (շինելի) փեղով: Այդտեղ նկուղի մոտ կային առդրովի ողանցքներ և յերբ Սազոնովը կռացավ, նա տեսավ, վոր այդ ողանցքի մոտ մեկը քաշ է յեկել և բացել է այն: Դեռ չէր վճռել Սազոնովն իր անելիքը, յերբ պահեստում, ուղիղ ողանցքի մոտ, լավեց թեթև աղմուկ: Մեկը ներսից սկսեց բացել ողանցքը: Մի կողմ հրեց այն, դուրս բերեց գլուխը, նայեց չորս կողմը և սկսեց դուրս սողալ: Յերբ մարդը համարյա դուրս էր յեկել, Սազոնովը բարձրաձայն գոչեց. «Վա՛ց» և յերկու անգամ կրակեց ողի մեջ: Մինչև պահականոցից ընկերների գալը Սազոնովն ամբողջ ժամանակ պահում էր այդ մարդուն հրացանի նշանի տակ, թույլ չտալով, վոր խոսի:

Սագնուիլը պահում էր նրան հրացանի
կրակի առի:

Սագնուիլին պարզեատրեցին, իսկ այն ժա-
մապահները, վորոնք կանգնած էյին նրանից
առաջ և չէյին նկատել ահանը, յենթաբկ-
վեցին տույժի այն բանի համար, վոր անու-
շադրությամբ էյին ընդունել պոստը և չէյին
ստուգել՝ կարդին և արդյոք ամեն ինչ:

Անհրաժեշտ և նույնպէս խնամքով ստուգել
ազդանշանման միջոցները: Մի անգամ փո-
խանորդվելով հրետանային պահեստի մոտ
դտնիոդ պոստում, ժամապահ Սեմյոնովը
չէր ստուգել ազդանշանումը, իսկ հետո,
յերբ նա սկսեց կանչել փոխադիրին, պար-
զեց, վոր ազդանշանը չի դործում: Նա ըս-
տիպված էր կրակել, տաքնապ բարձրացնել
պահակում և դարթեցնել հանդստացող հեր-
թափոխներին:

Ամենակարևոր հոգվածը ժամապահի հա-
մար հանդիսանում և պահակային ծառայու-
թյան կանոնադրության 83-րդ հոդվածը:
Այնտեղ թիված են ժամապահի պարտա-
կալութիւնները պոստում: Հոդվածն սկսվում
է այսպէս.

«Պոստում ժամապահը պարտավոր և պահ-

պահել իր պոստը և չթողնել անընդհատ և անդուլ զխոռոչությունը»:

Պարսպել պոստում կողմնակի գործով, կարգաւ մակադրությունները պատերի վրա, քանդակել պատին իր անունը, ձողիկով իր ստորագրությունը, դնել գետնի կամ ձյունի վրա, խոսել անցորդների հետ— հանցանք է: Զգոնություն և ուշադրություն— ահա ինչ է պահանջվում յուրաքանչյուր ժամապահից պոստում:

Այնուհետև, ինչպես նշում է կանոնադրությունը, ժամապահը պարտավոր է «չթողնել իր պոստը մինչև փոխվելը կամ հանելը»:

Ինչ տարբերություն կա փոխվելու և հանելու մեջ:

Հերթափոխությունն այն է, յերբ մի ժամապահի փոխարինում է մի ուրիշ ժամապահ իր իսկ պահակից, կամ նոր պահակից: Հերթափոխությունը կատարում է փոխադիրը և պահակապետի կամ նրա ողնակների ներկայությունն այստեղ չի պահանջվում: Փոխադիրը հրամանով ժամապահը հանձնում է իր պոստը նոր ժամապահին և հեռանում է նրա հետ միասին:

Համեմատյալ, յերբ ժամապահը վրձնապահի հանձնում պոստը, այլ պոստը ժամանակավորապես կամ բոլորովին վերացվում է: Որինակ, դրամարկղի մոտ ցերեկով, յերբ գանձապահը նստած է, սովորաբար ժամապահին հանում են (վերացնում են): Նույնպես ժամապահին սովորաբար հանում են պահեստների մոտից ցերեկով, քանի այնտեղ են դնում պահեստի պետը և բանվորները: Վերջապես, պոստը կարող է վերացվել նաև իսպառ:

Ըստ կանոնադրության (հոդված 81).

«Ժամապահներ դնելը նոր, առաջուց չգրված պոստերում, նաև ժամապահների հեռացումը պոստերից կատարում է փոխադիրը պահակի պետի կամ նրա ողնակների ներկայությամբ»:

Ըստ վրոնում ժամապահներ դնելու և հեռացնելու մասին պահակի պետը նշում է պահակաթերթիկում: Այդ կանոնները խնայողությամբ պետք է պահպանել: Առանց համապատասխան պետերի թույլտվության ժամապահը չի կարող վրձն հեռանալ պոստից, վրձն էլ թողնել այն առանց հսկողության:

83-րդ հոգւածում ասւած է, թէ ժամապահը պարտաւոր է.

«Բաց չթողնել զենքը ձեռքից, պահելով այն այնպիսի դրուժյամբ, վոր ապահովւած լինի նրա արագ գործադրումը (վորտի մոտ կամ ուսին դրած): Հրացանը մեջքին կամ «փոկից կախած» արգելւում է պահել, բացի այն դեպքերից, յերբ ժամապահը գործում է հրամարիչի հետ՝ պոստում տղի ունեցող հրդեհի ժամանակ:

Խամփուշտի պալուսակի նուփը պետք է բաց լինի, փամփուշտների փաթեթները բացւած»:

Այդ ցուցմունքը շատ կարեւոր է: Չե՞ վոր հարձակումը պոստի վրա կարող է կատարւել անսպասելի կերպով: Այս պատճառով էլ գտնվելով պոստում, հարկաւոր է միշտ հրացանը ձեռքին ունենալ լցւած, պատրաստ կրակելու համար, իսկ պահեստի փամփուշտները — խուփերը բացւած, վորպեսզի կարելի լինի արագորեն կրկին լցնել հրացանը:

Այնուհետեւ կանոնադրությունը նշում է.

«Մոտ չթողնել պոստին այնքան, վորքան

նշւած է պոստերի ցուցակում, բացի փոխադիրից, պահակապետից, նրա ողնականից և այն մարդկանցից, վորոնց ուղեկցում են նրանք, պահակայինների հերթական փոխանորդներից և ուղեկալներից, վորոնք ուղարկւած են պահակի կազմից: Պոստին մոտեցող մեացած բոլոր մարդկանց կանգնեցնել յերեք անգամ ձայն տալով. «կա՛ց» և անմիջապէս կանչել պահակի պետին: Ժամապահի պահանջները չկատարելու դեպքում վերջինս սախազգուշացումից հետո գործադրում է զենքը» (հոգւած 83):

Այսպէս ուրեմն, ժամապահը չի թողնում մոտենալու պոստին վոչ միայն կողմնակի մարդկանց, այլ նույնիսկ հրամանատարներին, վորոնց նա չի յենթարկւում պոստում: Բոլոր մոտեցողներին ժամապահը պարտաւոր բռնել և կանչել արդեն վոչ թէ փոխադիրին, այլ անմիջապէս պահակապետին: Ինչո՞ւ է բացատրւում կանոնադրության այդ պահանջը: Նախ՝ ժամապահը պոստում վոչնչով չպետք է զրազեցնի իր ուշադրությունը: Յերկրորդ՝ պետք է չմոռանալ, վոր թշնամին խորամանկ է և աշխատելու յե գործել

խաբելով: Կմոտենա, որիննալ, ժամապահին մի վորևե պառավ կին, վորպես թե հարցնելու ճանապարհի մասին, իսկ նրա խոսելու ժամանակ թշնամին կարող ե անսպասելի կեբպով հարձակվել նրա վրա անկյունից: Որինակելի ժամապահներ կուլրայելի և Շարդամբեկովի գեպքում մենք տեսանք, թե ինչպես շայկայի պարագլուխը աշկարա դալիս եր դեպի պոստը, աշխատելով ջողարկել այն հանդամանքը, վոր նրա հետևից կամացուկ սողում եյին նրա ավազակային շայկայի մասնակիցները: Ահա թե ինչու յե ժամապահը միանգամից կանչում պահակի պետին, վորպեսզի պարզի, թե ի՞նչ մարդ ե պոստին մոտեցողը. թշնամի հո չե՞: Ըստ կանոնադրության պահակի պետն իրավունք ունի ձերբակալելու բոլոր կասկածելի մարդկանց, խուզարկելու նրանց և ուղարկելու պահակների որապահի մոտ:

Այս պատճառով ներկայումս ժամապահին տրված ե մի նոր իրավունք ես, վոր նա առաջ չուներ. կրակել, յեթե պոստին մոտեցողը չի կատարի ժամապահի որինական պահանջները: Ըստ այսմ կարևոր ե չմոռանալ

մի հիմնական պահանջ. ժամապահը պարտավոր ե բոլոր միջոցներով բռնել և կանգնեցնել պոստին մոտեցողներին: Յեթե «կա'ց» ասելուց հետո անձանթը կանգ չի առնի, այլ կգնա հակառակ կողմը, միևնույն ե, նրան հարկավոր ե բռնել: Գուցե նա թշնամու հետախույզն ե, լրտեսը, վորը ստուգում ե ժամապահի զգոնությունը: Համոզվելով, վոր այդտեղ նրան չեն թողնում, նա վորո՞ձելու յե ներս թափանցել մի այլ տեղից: Ահա թե ինչու համար ե կարևոր նրան բռնելը և հանձնելը պահակապետին, վորը կպարզի, թե ինչ մարդ ե նա և ինչպիսի նպատակներով ե մոտեցել պոստին:

Վոչ ընկերոջը, վոչ ծանոթին, վոչ բարեկամին, վոչ ազգականին չի կարելի նշածից ավելի մոտ թողնել պոստին և վոչ վորքի հետ ժամապահը չունի իրավունք խոսակցության բռնվելու: Դու չգիտես, թե իսկապես ինչ մարդ ե նա, վորին դու ծանոթ ես համարում և ինչ նպատակներով ե նա գալիս պոստի մոտ:

Ժամապահի հետևյալ պարտականությունը.

«Թուրքն ընկնելուց հետո և ժողովուրդի
ժամանակ կանգնեցնել բոլոր պոստին մոտե-
ցողներին ձայն տալով. «Կա'ց», «ո՞վ ե գա-
լիս»: Յեթե կոտացվի պատասխան. «Գալիս
ե պահակապետ (փոխադիրը, պահակապետի
ոգնականը, դետքի ավագը) իմանովը», այդ
դեպքում ժամապահը թույլ ե տալիս մոտե-
նալու իրեն նշված անձնավորութուններին
միայն մեկին, իսկ մյուս ուղեկիցներին թույլ
ե տալիս մոտենալու այն ժամանակ, յերբ
անձամբ ճանաչում ե առաջին մոտեցողին»
(Հոդված 83, կ. 5):

Կանոնադրության այդ կետը պետք ե
ճշտությամբ կատարել: Դոչ մի դեպքում չի
կարելի ձայն տալուց հետո մոտ թողնել բո-
լորին միանգամից: Սկզբում պետք ե թողնել
միայն մեկին: Ըստ այսմ կանոնադրությունը
նշում ե.

«Յեթե իրեն պահակի պետը, փոխադիրը
և այլն անվանող անձնավորութունները ժա-
մապահին անհայտ կլինի կամ հայտնի կլինի,
բայց իրեն անվանած կլինի ոխալ ժամա-
պահը բռնում ե նրան և անմիջապես կանչում
ե վերևե մեկին պահակի կազմից: Ժամապա-

հի պահաճչները կալամավորվածի կողմից
չկատարելու կամ փախչելու փորձ անելու
դեպքում ժամապահը գործադրում ե զինք»
(Հոդված 83, կ. 5):

Չպետք ե մոռանալ, վոր գիշերով, մա-
ռախյապատ որերում և այլն չարադրոճներն
ավելի հաճախ են փորձելու հարձակվել պոս-
տի վրա բացարձակապես կամ խաբուսիկ
միջոցներով: Ահա թե ինչու ներկա դեպքում
կանոնադրությունն իրավունք ե տալիս ժա-
մապահին պորձ դնել դենքը, յեթե կալանա-
վորվածը կփորձի փախչել: Ըստ այսմ ա-
ռաջ կանոնադրությունը պահանջում եր ձեր-
բակալել միայն անձանթներին, իսկ այժմ
ժամապահը պարտավոր ե բռնել նաև ծա-
նոթ, բայց իրենց սխալ անվանած մարդ-
կանց: Շատ կարելի յե, այդ ծանոթ մարդը—
լրտես ե իսկապես, վորն յերկար ժամանակ
ծածկվել և դիմակավորվել ե, դուրս նույնիսկ
խցկվել ե կարմիր բանակայինների շարքերը,
իսկ այժմ զնում ե վոճրադրոճություն կա-
տարելու: Այդ հնարավորության մասին միշտ
պետք ե հիշել և վոչ վոքի վրա հույս չդնե-
լով, հաստատապես, առանց ամենաչնչին

նահանջման, կատարել կանոնադրութեան պահանջները:

Կանոնադրութեան մեջ ասված է.

«Վոչ մի խոսակցութեան չունենալ կողմնակի մարդկանց հետ, չպատասխանել նրանց հարցերին... Պետերի, վորոնք իրավունք ունին ստուգելու պահակները, նրա ուղնակա-նի, փոխադիրին, դետի, ավազի տված հարցերին պատասխանում է ժամապահը: Պոստի հսկողութեանն այդ ժամանակ հան-ձնվում է ուղեկցող պահակայինին, վորին հատկապես նշտնակում են այդ նպատակնե-րի համար պահակի կազմից» (հոդված 83, կ. 6):

Իր պարտականութեանները ճշտորեն կա-տարելու համար ժամապահը պետք է լավ ի-մանա, թե ո՞վքեր կտրող են ստուգել պա-հակները:

Ըստ կանոնադրութեան պահակները ստու-գելու իրավունք ունեն նրանք, վորոնց յեն-թարկվում են պահակները, այսինքն կայա-զորի պահակների որապահը կամ զորամասի որապահը: Նրանց ոգնականները, կայա-զորի պետը և քաղաքի պարետը կամ զորա-

մասի հրամանատարը: Բացի դրանից, պա-հակներն ստուգելու իրավունք ունին զորա-մասի անմիջական պետերը, վորտեղից նշա-նակվում են պահակները, սկսած վաշտի հրա-մանատարից և ավելի բարձր, այսինքն վաշտի հրամանատարը և քաղղեկը, զումար-տակի հրամանատարը, զնդի հրամանատար-ներն ու զինկոմիտեները, ղեկիզիայի, կորպու-սի հրամանատարները, ոկրուզի (բանակի, նավատորմի) զորքերի հրամանատարը և նրա տեղակալները, նաև հրամեղված և ԽՍՀՄ-ի Պաշտպանութեան Ժողովրդական կոմիտեի անդամների կենտրոնական վարչութեան-ների և ոկրուզների շտաբների հրամ-պետ-կապից և տեսչական մասը:

Կարող է ժամապահը պատուում կանգնած ժամանակ պատասխանել այդ մարդկանց հարցերին: Յեթե նրանք գնում են առանց պահակապետի, կամ նրա ոգնականի, կամ փոխադիրի, այդ դեպքում առհասարակ ժա-մապահը նրանց չի թողնում մոտենալու պոս-տին և, իհարկե, վոչ մի խոսակցութեան չի բռնվում նրանց հետ: Իսկ յեթե նրանք գնում են պահակապետի, կամ նրա ոգնականի, կամ

փոխադիրի ուղեկցութեամբ, այդ դեպքում ժամապահն իրավունք ունի պատասխանելու նրանց հարցերին, վորոնք վերաբերում են իր պոստին և պարտականութիւններին: Ըստ վորում յեթե ժամապահը ճանաչում է դեմքից ստուգող անձնավորութիւններին, այն ժամանակ ուղղակի պատասխանում է նրանց հարցերին, իսկ յեթե չի ճանաչում, թույլատրելով ինքնին փոխադիրից կամ պահակաբաժնից, կամ նրա ուղեկցանից:

Անհրաժեշտ է հիշել, վոր պետք է պատասխանել միայն այն հարցերին, վորոնք վերաբերում են պոստի ծառայութեանը: Յեւ նույնիսկ այդ տեսակ հարցերն ել պետք է սակավաթիւ լինեն: Իսկ յեթե խոսակցութիւնն յերկարում է, ժամապահը պարտավոր է ուշադրութիւն դարձնել դրա վրա և նախազգուշացնել: Բանը նրանումն է, վոր թեև ստուգողներին ուղեկցում է պահակայինը, վորք հսկում է պոստին այն միջոցին, յերբ ժամապահը պատասխանում է հարցերին, այսուամենայնիւ ժամապահը չի դադարում պատասխանատու լինելուց պոստի համար: Այս պատճառով ել յերկար ժամա-

նակ խոսակցութիւններով կտրվել պոստին հսկելուց չի կարելի ժամապահի համար: Իսկ յեթե ուղեկցող պահակային չկա, այդ դեպքում ժամապահն առհասարակ չի պատախանում հարցերին:

Բացի դրանից, հարկավոր է հիշել, վոր կանգնած լինելով պոստում, ժամապահը քանի դեռ փոխված կամ հանված չէ, վոչ վորն չի տալիս զենքը, նույնիսկ նրանց, վորոնք կանգնեցրել են նրան պոստի վրա և վորոնց յենթարկվում է նա: Պահակները ստուգելու ժամանակ ժամապահը միայն պատասխանում է հարցերին, բայց զենքը ցույց չի տալիս և ուրիշի ձեռքը չի տալիս:

Ինչպես պետք է վարվի ժամապահը նրա վրա հարձակվելու կամ հրդեհի դեպքում և այլն:

Ժամապահի պարտականութիւններին վերաբերող հոդվածում կանոնադրութիւնն առնում է, վոր ժամապահը պարտավոր է.

«Երբան զեմքն առանց նախազգուշացման իր կամ հարեան պոստի վրա բացարձակ

հարձակման թուրը դեպքերում, ոգտադոր-
ծելով կրակելու և ըողարկվելու համար
պոստում յեղած խրամատը, իսկ խրամատի
բացակայության դեպքում—տեղանքի ծա-
քերը և տեղական առարկաները և անմիջա-
պես հայտնել հարձակման մասին պահակա-
սուն։ Ձենքը գործ և ամփում առանց նախա-
զգուշացման նաև կալանավորների կամ բռ-
նված կասկածելի անձնավորությունները
փախչելու դեպքում»։

Պահակային ծառայությունն— իսկապես
մարտական գործ է։ Պոստի վրա, ինչպես և
մարտական պարագաներում, հարկավոր է
ինչպես հարկն է, և վոչ թե վարժական յե-
ղանակով վարել կրակ և կատարել քո-
ղաբկումը։ Ըստ այսմ կարևոր է հիշել, վոր
յեթե պոստի վրա չեն հարձակվում, այլ
միայն անցնում են արգելված տեղով կամ
արգելված տարածության վրա, ապա ժա-
մապահը պարտավոր է նախ կանգնեցնել
անցնողին, ձայն տալով. «կա'ց», փորձել
բռնելու նրան առանց զենքի դիմելու և կան-
չելու պահակի պետին։ Յեթե անցորդը չի
կանգնի, ձայն տալ նրան յերեք անգամ, հե-

տո նախազգուշացնել կրակելով ողի մեջ և
միայն դրանից հետո, յեթե անցորդը չի կա-
տարի նրա հրամանները, կամ կփորձի փախ-
չել, ժամապահն իրավունք ունի կրակելու
փախչողին։ Բացարձակ հարձակման ժամա-
նակ ժամապահն առանց «կա'ց» ձայն տալու
և վորեւե նախազգուշացման միանգամից կշակ
է բացում հարձակվողի վրա։

Իհարկե, ժամապահը պարտավոր է պաշտ-
պանել վոչ միայն իր պոստը և իրեն, այլև
ընկերոջը, կրակով ոգնելով հարեան պոստին,
յեթե հարձակվում են նրա վրա։ Սակայն
ոգնել կարելի չէ միայն կրակով, առանց
հեռանալու իր պոստից և թողնելու այն,
այլապես հարձակվողը ոգտվելով նրանից,
վոր ժամապահը հեռացել է պահպանվող սե-
ղամասից կմտնի այնտեղ թեից կամ թիկուն-
քից։

Հետ մղելով հարձակումը ժամապահը
պետք է իսկույն և յեթ ազդանշան տա պա-
հակասուն, միաժամանակ ոգտագործելով
իր ձեռքի տակ յեղած ազդանշանման բոլոր
միջոցները—ձայնը, լույսը, պայմանական նը-

շանները, — հույսը չդնելով այն բանի վրա, վոր հրացանի կրակոցները կլավեն:

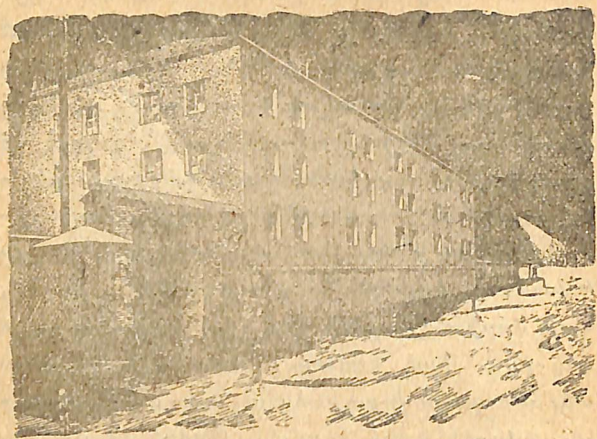
Լավ կրակելու համար ժամապահը նախորդ պետք ե ուսումնասիրի իր պոստի շուրջը ընկած տեղանքը և հարևան յերկու պոստերին — աջից և ձախից: Նա պետք ե լավ դիտի վո՞րտեղ և ի՞նչպիսի տեղական առարկաներ կան, վո՞ր առարկաների հետևը կարող ե թաղնվել հարձակվողը և քողարկվել, կա՞ն արդյոք հարմար մատուցներ դեպի պոստը: Այդ մատուցներին պետք ե հետևել առանձին ուշադրությամբ, վորպեսզի թշնամին անսպասելի կեցպով չմոտենա, թաղնվելով բլրակներէ, թփուտների հետևը և առունքերում:

Հարձակման դեպքում միանգամից դիպուկ կրակ բացելու համար հարկավոր ե առաջուց նշել, թե վո՞րտեղից և ի՞նչպես ավելի լավ ե հարվածել այս կամ այն տեղամասը, կամ առարկան և ի՞նչպիսի նշանացույցով:

Պատում դառնվելիս ժամապահը խնամքով քողարկվում, թաղնվում ե: Քողարկումը պատում խիստ կարևոր ե: Դա կայանում ե վոչ միայն նրանում, վոր թաղնվեն խա-

մատում հենց հարձակման ժամառակ: Այն ժամանակ ուշ կլինի թաղնվելը, վորովհետև հարձակվողն արդեն կտեսնի ժամապահին: Քողարկվել հարկավոր ե պոստում գտնվելու ամբողջ ժամանակամիջոցում, վորպեսզի ըստ հնարավորության ժամապահը քիչ նկատելի լինի և չարազործը չկարողանա հարձակվել նրա վրա: Ժամապահը պարտավոր ե կանգնել և շարժվել պոստումն այնպես, վոր վորժան կարելի յե, քիչ նկատելի լինի կողքից: Դրա համար լուսարձակները պոստելում դասավորում են այնպես, վոր նրանք լուսավորեն դրսի կողմը, թողնելով ժամապահին ստվերի տակ և վորպեսզի դեպի պուտը տանող մատուցները դրսից լավ լուսավորված լինեն և ժամապահի համար հարժար լինի դիտել նրանց առնվազն 50 մետր տարածությունից:

Հարձակումը պոստի վրա կարող ե կատարել վոչ միայն դեսնի վրա գտնվող թշնամին, այլև ողային թշնամին: Հնարավոր ե, վոր հարձակվողը կարող ե գործ զնել նաև թուշավորող նյութեր: Հնարավոր ե, վոր լրտեսները և դիվերսանտները կվորձեն կատարել

Ժամապահ, պարտավոր ե կանգնել այնպես, Վոր
վորքան կարելի է, բիշ նկատելի լինի:

պալթեցումներ և հրկիցումներ: Մենք արդեն գիտենք ժամապահ-հերոս Զավյալովի դեպքից, թե ինչպես թշնամիները այրել են խոտը նրա մոտ: Կանոնադրության մեջ կան ճշգրիտ ցուցմունքներ այն մասին, թե ինչպես պետք է գործել այդ բոլոր դեպքերում:

Ողային և Բիմիական տագմապի դեպքում ժամապահը պարտավոր է կատարել այն կա-

նոնները, վորոնք առանձին հրահանգով սահմանված են հակառդային և հակաքիմիական պաշտպանության համար: Հիմնականում ողային տաղնապի ժամանակ ժամապահը պոտում պարտավոր է գիտել ողը, չթուլացնելով իր հսկողությունը իր պոստում: Ողային հակառակորդին գիմադրություն ցույց է տալիս դիտավորապես պահակի մնացած կազմը, ստալին հերթին՝ պահակի պետի նշանով գնդացրորդ գեներթիկները: Իհարկե, յուրաքանչյուր ժամապահ պարտավոր է անհրաժեշտության դեպքում ինքն էլ գնդակոծել վայրեջը կատարող ինքնաթիռը: Հատուկ ուղադրությամբ պետք է հետևել, չի՞ փորձում արդյոք թշնամին ինքնաթիռներին ողային դեսանտ իջեցնել պարաշյուտներով: Վայրեջը կատարող ինքնաթիռները հայտնվելիս հարկավոր է կանչել փոխադիրը կամ հաղորդել հեռախոսով պահակապետին, յեթև պոստում կա հեռախոս:

Քիմիական տաղնապի ժամանակ ժամապահը պարտավոր է արագորեն հաղնել հակադադը և չհանել այն մինչև հատուկ հրաման չլինի վտանգն անցնելու մասին, առանց

Թուլացնելու պոստի հակողութիւնն ու պահ-
պանութիւնը: Հակադաշն արագ հազնելու
համար հարկավոր ե ունենալ այն «պատ-
րաստի», այսինքն այնպիսի դրութեամբ,
յերբ հակադաշն պայուսակը փակված ե,
նրա կախարիչը անց ե կացրած փոկին ե քու-
ղը կապած ե դոտու շուրջը, վոյ հակադաշն
չլարժվի կողքի վրա: Ժամապահը հակադա-
շն վերցնում ե առաջուց «պատրաստի»,
պոստն անցնելիս, վորպեսզի հարձակման
դեպքում ժամանակ չկորցնի:

Ժամապահը պարտավոր ե.

«Խմանալ կրակ հանդիմող միջոցների կի-
րառում, (հրամարիչներ, ավազով լի տոպ-
րակներ, հողով ծածկել կրակի ոջախը ե
այլն)»:

Կանոնադրութիւնն ասում ե (հոդված 85).

«Հրդեհի ե այլ տարերային աղետների
դեպքում պոստում կամ նրա մոտ ժամա-
պահն անմիջապես հաղորդում ե այդ մասին
պահակատուն համապատասխան ազդանշա-
նով. ձեռք առնելով միջոցներ հրդեհը հանգ-
ցնելու համար ե այլն (միայն պոստում)»:

Այդ նշանակում ե, վոր յեթե հրդեհն ա-

ռաջացել ե պոստի կողքին, ապա ժամապահը
միայն հաղորդում այդ մասին պահակա-
տանը, բայց ինքը չի բռնում հրդեհի հանդ-
ցնելուն ե շարունակում ե ուղադրութեամբ
հսկել, վոր կրակը չանցնի իր պոստին: Իսկ
յեթե հրդեհը ծագում ե հենց պոստում, ապա
ժամապահը վոչ միայն ուղեւթիւն ե խնդրում
պահականոցից, այլև ամեն միջոց ձեռք ե առ-
նում հրդեհը հանդիմելու ե իր պոստը կրա-
կից պաշտպանելու համար:

Հրամարիչից ոգտվելու յեղանակը մանրա-
մասն ցույց ե տրված ամեն մի հրամարիչի
վրա: Ամենից հաճախ դրա համար հարկա-
վոր ե (նայած հրամարիչի սխտեմին) զար-
կել անոթի դուխը մի կարծր առարկայի ե
ուղղել բացված հրամարիչ հեղուկի հոսանքը
կամ փրփուրն այն տեղը, վորտեղ սկսվել
ե կրակը:

Իացի հրամարիչներից, հրդեհի դեմ պայ-
քարելու համար ոգտվում են ավազով ե ա-
վազով լի տոպրակներով: Իրա համար կրա-
կի բունը լցնում են ընդհուպ ավազալից տոպ-
րակներով կամ ծածկում են հողով, բոս
վորում կրակի բունը լցնում են ավազով լի

տոարակներով և ծածկում են հողով ամենից առաջ քամու հակառակ, վոր արդեւի ոգի մուտքը և կրակը չտարածվի ավելի հեռուն:

Ժամապահը վոճ մի անկարգություն չպետք և թույլ տալ պոստի մոտ: Որիակ ժամապահը կանգնած և պոստում հրետանային պարկի մոտ, ճամբարում: Պոստերի ցուցանով չի թույլատրվում կողմնակի մարդկանց մոտ թողնել 50 քայլից ավելի: Յերեկոյան մի խումբ հարրած պատանիներ, վորոնք դշուզն են գնում, ճանապարհին կռիվ են սարքում պոստի մոտ: Ժամապահն առաջարկում է նրանց վերջ տալ կռիւն, բայց պատանիները չարունակում են կռիւն, իսկ նրանցից մեկն սկսում է հայհոյել ժամապահին:

Ի՞նչ պետք է անի այդ դեպքում ժամապահը: Կանոնադրությունն ասում է (հոդված, 84) .

«Պոստի մոտ տեղի ունեցող ամեն տեսակ անկարգությունները ժամապահը պահանջում է դադարեցնել և միաժամանակ կանչում է պահակապետին»:

Ներկա դեպքում պահակապետը չտալե-

րով ժամապահի մոտ, պարտավոր է կայանավորել խուլիզաններին և տանել պահակատունը, վորտեղից ուղարկել նրանց միլիցիա քննություն կատարելու և դատի հանձնելու համար: Կանոնադրությունն ասում է, վոր «ժամապահը— անձեռնխելի անձնավորություն է»: Կարմիր բանակային ժամապահին, վորը կարգված է պատվավոր և պատասխանատու պոստի վրա վիրավորելու համար մեղավորները խստորեն պատասխանատու յեն դատարանի առաջ:

Եւ ի՞նչ կարող է պատահել պահակում.

«Լսելով առջևում կանգնած կամ հարեան պահակային շան հաջոցը, ժամապահը խուլին հաղորդում է այդ մասին պահակատուն սահմանված ազդանշանով» (հոդ. 87):

Ինչո՞ւ յե կանոնադրությունն այդպիսի պահանջ գնում: Բանը նրանումն է, վոր պահակային ծառայող չներն այնպես են սովորեցրած ու վարժեցրած, վոր նրանք հաջում են միայն այն ժամանակ, յերբ նկատում են կամ բռնում են թշնամուն: Դրա համար եւ կանոնադրությունը պահանջում է անմիջապես հաղորդել պահականոց ծառայող շան

հաջեցու ժամին: Շան հաջողը—հարձակման
ազդանշան է:

Հանկարծական հիվանդանալու դեպքում,
ինչպես ասված է, ժամապահը պոստոն է
կանչում պահակապետին կամ փոխադիրին:
Ըստ այսմ պետք է կանչել իսկույն և յեթ,
հենց վոր դռում ես տկարություն: Կարող ե
պատահել, վոր դու հանկարծ կհիվանդանաս
լուրջ հիվանդությամբ և մի յերկու րոպե-
յից հետո վայր կընկնես, կուշաթափվես և
արդեն այլևս չես կարող վոչ վոքի կանչել:
Պոստը կմնա առանց պահպանության: Վա-
րող է պատահել նաև, վոր չարադործները,
լրտեսները և դիվերսանտները կողզեն քո
կողմը թունավորող նյութեր առանց գույնի
և հետի, վորմիկսզի ոչտվելով քո թունախո-
րումից և անոգնական լինելուց, հարձակվեն
պուտի վրա և սպանեն քեզ: Ահա թե ինչու
հարկավոր է կանչել իսկույն և յեթ պահա-
կապետին կամ փոխադիրին, հենց վոր
կզգաս տկարություն:

Պոստում գննվելիս ժամապահը չսխտք է
չեղչի իր անմիջական պաշտականություննե-
րը կատարելուց:

ԲԳԿԻ-ի պահակային ծառայության կանո-
նադրության 88-րդ հոդվածում ասված է.

«Ժամապահին արգելված է պոստում. էը-
խել, ուտել, խմել, յերգել, ընդունել վոքե
առերկաներ թեկուզ ժամանակավորապես
պահելու համար այն մարդկանցից, վորոնք
իրավունք չունեն նրան համաններ տալու,
քնական պահանջներ կատարել պոստում և
առհասարակ մի վորեւե բանով չեղվել: պահ-
պա՛վող պոստի անընդհատ դիտողությունից
և հսկողությունից»:

Բոլոր այն դեպքերում, յերբ հարկավոր
կլինի, ժամապահը պարտավոր է կանչել փո-
խադիրին, բայց չչեղչել պոստը պահա-
նելուց և նրան հսկելուց:

Ժամապահին հանձնած պոստի պահապ-
նության և հայրենիքի պաշտպանության
պատասխանատու գործը պահանջում է բարձր
դժոխություն և յերկաթյա հեղափոխական
կարգապահություն: Առանց բարձր կար-
գապահության չի կարելի զգոնությամբ տա-
նել պահակային ծառայությունը: Ժամա-
պահը— կարգապահության որինակ է:

Յուրաքանչյուր ժամապահ պարտավոր է

մրցակցել իր ընկերների հետ՝ հարվածախո-
րեն կատարելու ժամապահի պատվավոր աշ-
խատանքը: Մրցության մեջ մտնելու ուղի-
նակները պետք է ցույց տան կոմունիստները
և կոմյերիտականները: Մեր պարտքն է—
կատարել պահակային ծառայութիւնը «չե-
րազանց», լինել պահակի գերազանցիկներ:

ԳՈՐԾԵԼ ԱՐԱԳ—ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾ

Կանոնադրութիւնը տալիս է գլխավոր,
հիմնական ցուցմունքները: Գործնական աշ-
խատանքում, ծառայության մեջ կարող են
պատահել այնպիսի դեպքեր, վորոնց վոչ մի
կանոնադրությամբ չի կարելի նախատեսել:
Այդ դեպքերում ինքը պետք է վճռես անե-
լիքդ, ղեկավարվելով կանոնադրության ընդ-
հանուր, հիմնական ցուցմունքներով: Ըստ
վորում պատերազմում կամ պոստի վրա
պետք է վճռել շատ արագ, վորովհետեւ թըշ-
նամին չի սպասելու, մինչեւ վոր դու վճիռ
կկայացնես:

Ահա թե ինչու յուրաքանչյուր ժամապահ
պետք է ունենա ձեռներեցութիւն, հնարա-

դիտութիւն, խելամտութիւն: Երբ նա մե-
նակ կանգնած է պոստում, վոչ վոք նրան չի
թելադրի, չի պատասխանի, թե ինչպես ա-
վելի լավ կլինի վարվել ներկա կոնկրետ
դեպքում:

Ձեռներեցության լավ ու խնակ պահակում
կարող է ծառայել ժամապահ ընկեր խմբի-
նի վարքը:

Գիշերը խմբինը փոխարինեց ժամապահին
պահէստի մոտ: Նա շրջեց ամբողջ վայել,
ակունջ դրեց, գնեց, աւեն ինչ հանգրտո-
ւեր: Հետո նա կրկին քայլեց պոստի շուրջ և
կանգ առավ արահետի վորորման մոտ: Այս
ինչ է: Խմբինը պարզ տեսնում էր դաշտով
անցնող մարդու սիւռետը: Մարդը կարծես
թե լողում էր գետնի յերեսին: Գիշերվա մա-
ռախուղի նոսր ծուխը ծածկում էր անցնողի
վորանները և միայն մարմնի բնորոշ յերերումն
էր վկայում, վոր մարդը շարժվում է:

Խմբինը ուշադրութիւնը լարեց, զգալով
ձեռքի ափում փականակի պողպատի ցր-
տութիւնը: Կանգնեց մի-յերկու րոպե— ա-
մեն ինչ կորած է: Նայեց չորս կողմը— վոչ
վոչ չկա:

«Ձեմ ցույց տալու, վոր տեսնում եմ, այդպես ավելի լավ ե»,—վճռեց ինքն իրեն Խովբինը:

Յեւ նորից դանդաղորեն քայլեց արահեւ տղ մահեստի շուրջը: Բայց վերադառնալով քարե շենքի անկյունի յետեւը, նա նորից նկատեց սովերը և այս անգամ սթարգապես տեսավ մարդու կերպարանքը:

Խովբինը հաշվեց տարածութիւնը: «Յեւ կու հարյուր հիսուն քայլ»:

«Ինչ անեմ»,— արագ կշռադատեց նա:

Սկզբում մտքովն անդամ կրակել: Բայց առողջ դատողութիւնը թելադրեց այլ վարուել: Ո՞վ ե այդ մարդը: Ինչո՞ւ յե գայիս նա: Տեսնո՞ւմ ե նա արդյոք ժամապահին: Գիտե՞, վոր այստեղ պոստ ե:

Ավելի լավ ե, ձայն տալ...

— Կա՛ց: Ո՞վ ե գալիս...

Մարդը թաղնիկեց, կարծես խորասուշմեց մատախուղի մեջ:

«Ե՛հ, հետո՞, — դատեց Խովբինը:— Մինչև անծանոթի դառնալու տեղը մնում ե հարյուր քսան քայլ: Մոտենա՞լ նրան: Իսկ պո՞ստը:

Յեւ ինչո՞ւ յեմ յես կանգնել ամբողջ հասակովս»:

Խովբինն արագ վազեց առաջ մի տաս մետր և բռնեց մի փոքր խրամատ: Յածից մառախուղն ավելի լավ եր տեսնվում և Խովբինը տեսավ զետնին թեքված մարդու աղուս սիւլեւտը:

— Կա՛ց: Կանգնի՛ր ամբողջ հասակովդ:

Մարդը չէր պատասխանում:

— Վերկաց, թե չես կկրակեմ, — յեվ Խովբին: Բարձր զրնդացրեց փականակը:

Մարդն ահամա կանգնեց և դանդաղորեն դնաց զեպի պոստ, անշուշտ, չտեսնելով ժամապահին:

— Կա՛ց:

Ժամապահը սողաց փայտե սունկի մոտ և սեղմեց կոճակը: Ի պատասխան մի պահ զրնդաց դանդաղը պահեստի դռան վերևը:

Կարճ դանդաճարություն: Պահակապետը լսելով կոչը, ուղարկեց ժամապահի մոտ մի փոխադիր:

— Ի՞նչ ե պատահել:

Խովբինը ցույց տվեց մի կողմ, մառախուղի մեջ կանգնած մարդուն:

— Մարդը գալիս է դեպի պոստ, ընկեր փոխադիր:

Յերկու բոպելից հետո փոխադիրը տանում եր անձանոթին, պարզելու համար նրա ուլ լինելը:

Խովբինն առաջին անգամն եր պոստումը: Յերիտասարդ կարմիր բանակային փոխանակվողը միանգամից հենց ցույց տվեց, վոր դիտի պահակային ծառայության կանոնադրությունը: Նա ինքն աշպես եր բացառում էր պոստում ցույց տված գործողությունների մեջ վստահ լինելը:

— Ինձ սովորեցրել է պահակային ծառայությունը ջոկի հրամանատար ընկեր Գինցը: Մենք սովորել ենք կանոնադրությունը վոչ թե տողերով և պարագրաֆներով, այլ խընդիրներ լուծելու յեղանակով: Գինցը տանում եր մեզ պոստի տեղը, ցույց եր տալիս պաշտպանության բնադժերը, մատուցները, խոսում եր վտանգների բնույթի մասին, վորոնք սպառնում են պոստին, բացատրում եր մեզ մեր խնդիրները, ցույց եր տալիս ժամապահի գործողությունները և այլն: Ապա մենք անցնում էինք խնդիրների գործնական

լուծմանը, յերբեմն առանց իմանալու կանոնադրության բնագիրը (տեքստը): Մենք ինքներս եյինք վճռում, թե ինչպես ավելի հարմար և ժամապահի համար վարվել այս կամ այն խնդրում, իսկ հետո Գինցը տալիս էր գնահատական մեր վճիռներին: Վորպես յեզրակացություն, նա կարգում էր կանոնադրության հոդվածները: Այդ գեպքերում տեքստը հեշտությամբ էր մնում մեր հիշողության մեջ:

Իսկապես, խնդիրները գործնական վճիռ ունի խիստ կարեւոր նշանակութիւն պահակային ծառայութիւնն ուսումնասիրելու մեջ: Այդ տեսակ խնդիրներ վճռելը կարելի չէ կազմակերպել ամեն մի գործամասում, ամեն մի չօկում: Այդ աշխատանքը կարելի չէ կատարել Լենինյան անկյունում: Հարկաւոր է սկսել ամենահասարակ խնդիրներից, վորոնց հեշտությամբ կարող է կազմել յուրաքանչյուր ակտիվիստ-մարտիկ, մանավանդ ավելի ավագ ծառայող կարմիր բանակայիներէց: Որինակ, կարելի չէ վճռել այսպիսի հարցեր.

— Ի՞նչ պետք է անի ժամապահը, յեթե

պատում փոխարինելիս: Ծառադէլ Ե՛ պահանջանումը և գտել է կանոնաւոր, իսկ մի քիչ անցած, անցնելով պոստի վայրով, նա պարզում է, վոր ազդանշանման հաղորդաւարը կտրվել է:

— Պոստին տարբեր կողմերից մոտենում են յերկու անհայտ մարդիկ: Նրանք գտնվում են հարյուր քայլ հեռավորության վրա ժամապահից և իրարից: Ժամապահի կոչին. «կա՛ց», մեկը կանդ է առնում, իսկ մյուսը հեռ է դառնում և փախչում: Ի՞նչ պետք է անի ժամապահն այդ պեպքում:

Կրեկտիվ կերպով քննելով այդ տեսակ խնդիրներ, յուրաքանչյուր մարտիկ վճռում է խնդիրները անկախօրեն, մտցնելով իր առաջարկութիւնները, թե ինչպես պետք է վարվել: Լսելով բոլոր առաջարկութիւնները, հրամանատարը, կամ քաղղեկը, կամ հին մարտիկը տալիս են յեզրակակիչ վճիռ. հաղորդաւարը կտրվելու դեպքում կանչել փոխադիրն կրակելով, իսկ այն դեպքում, յերբ մոտեցողներից մեկը կանդ է առել, իսկ մյուսը փախել է, պետք է ձայն տալ փախչողին. «կա՛ց, թե չէ կկրակեմ»: Յեթե

նա կանգ չի առնի, առաջ կրակել ողի մեջ,
խակ յեթե այդ ել չի ողնի, հրացանի բռնել
նրան: Միենույն ժամանակ հետևել յերկրորդ
մոտեցողին և միաժամանակ կանչել փոխա-
դիրին:

Ժամանակակից պահակը և նրա ծառա-
յությունը— բարդ գործ է: Բացի ժամապահ
ունեցող պոստերից, կան պոստեր, վորոնց
պահպանում են շները, կան գնդացիներ, և
ականներ, ճեղքեր, վորոնց մեջ թաղնվում է
պահակը, կրակելով ուռային թշնամուն:

Պահակային ծառայության նոր կանոնա-
դրության համաձայն, պահակը կարող է
դուրս հանել առանձին պոստ իր պահպանու-
թյան համար գիշեր ժամանակ, կամ, յեթե
պահակատունը գտնվում է պոստերից հեռու:

«Ժամապահը պահակատան մուտքի մոտ
պարտավոր է բռնել բոլորին, վորոնք մոտե-
նում են պահակատան, բացի պահակի անձ-
նական կազմից, կանչելով պահակնապետին»
(հոդվ. 92, կանոնադրություն պահակային
ծառայության— 38):

կանոնադրության ցուցմունքի համաձայն
պահակի զինման համար սաացվում են հա-
կախըրիտային հագուստ, գենիթային գնդա-
ցիներ: Պահակը և նրա պաշտպանության
տակ գտնվող ուայոնը—գա մի ամբողջ բերդ
ե փոքրիկ կայազորով, վորը գործում է հար-
ձակման դեպքում ճիշտ տյնպես, ինչպես
դաշտային պահակը: Պակային է հակադրու-
թյուն դաշտային պահակի. վորը թշնամու-
նշման տակ կարող է տեղաշարժվել և արա-
գությամբ ստանալ իր մասի ողնությունը,
կայազորային պահակը ամենից հաճախ
կտրված է ուրիշ մասերից, կանգնած է հե-
ռու վորեւ տեղ, որապահ մասը շուտով չի
հասնի նրան: Իր ուայոնը պաշտպանելը կա-
յազորային պահակի համար ավելի դժվարին
է, վորովհետեւ նա չի կարող թողնել այդ ու-
յոնը և անցնել մի այլ, պաշտպանության
համար ավելի հարմար տեղ: Մանավանդ վե-
րաբերում է այդ ժամապահին, վորը չի հա-
մարձակվում թողնել պոստի տեղամասը, թե-
կուզ նա լինի վոչ բոլորովին հարմար պաշտ-
պանության համար:

Դրա համար էլ պահակի պաշտպանու-

Թյան մեջ պահանջվում ե ատանձին պլանայ-
նություն և կազմակերպվածություն: Ըստ
կանոնադրության, պահակի պաշտպանու-
թյան պլանը կազմվում ե նախորոք և պահա-
կապետը պարտավոր ե իմանալ այդ պլանը:
Պլանի հիմնական ցուցմունքներին ծանոթ
պիտի լինի յուրաքանչյուր պահակային,
վորպեսզի իմանա վոչ միայն իր պոստի
պաշտպանության կանոնները, վորտեղ նա
ժամապահ ե կանգնած, այլև ամբողջ շրկինը,
պահակինը ամբողջությամբ:

Մենք քննեցինք ժամապահի զործողու-
թյունները տարբեր դեպքերում պոստի վրա
և պահակում: Մենք իմացանք այն մասին,
թե ինչքան պատասխանատու և պատվալոր
և ժամապահի աշխատանքը և ինչպիսի հսկա-
յական նշանակութուն ունի պահակային
ծառայությունը կարմիր Բանակի համար:
Մենք իմացանք հայրենիքի խիզախ պաշա-
պանների, հերոս-ժամապահների մասին,
վորոնք անվեհեր ու անձնվեր, չխնայելով
իրենց կյանքը, պահպանում են իրենց վրա-

տահացած պոստերը և որինակե՞լի ժամա-
պահների մասին, վորոնք որինակե՞լի կեր-
պով կատարում են Բրկի-ի պահակային ծա-
ռայության բոլոր պահանջները: Այդ լա-
վազությունները— որինակ են մեզ համար, որի-
նակ այն բանի, թե ի՞նչպե՞ս պետք ե լինի
յուրաքանչյուր կարմիր բանակային ժամա-
պահ:

Յերկրադնդի մի վեցերորդ մասն ե ընդ-
գերկում մեր մեծ հայրենիքը: Համարյա
60,000 կիլոմետր ձգված են նրա սահմաննե-
րը: Այդ հսկայական տերիտորիան, վորի
վրա ծաղկում ե 170 միլիոնանոց աշխա-
տավոր ժողովրդի սոցիալիստական կյանքը,
պաշտպանում ե կարմիր Բանակը, վորպես մի
վիթխարի ու հուսալի պահակ: Մեր սոցիա-
լիստական հայրենիքը շրջապատված ե կա-
պիտալիստական պետություններով: Այդ
պետություններում մի բոսի անգամ կանգ
չեն առնում պատրաստություններ նոր հա-
մաշխարհային պատերազմ սկսելու համար:
Բայց Փաշիստական դիշատիչների հայացե-
նե՞րն ամենից առաջ ուղղված են մեր հայ-
րենիքի վրա: Անընդհատ պրոփոկացիաներով

նրանք աշխատում են պատերազմի քաշել
մեզ: Լրտեսութեամբ, ղեկերսիաներով, վը-
նասարարութեամբ նրանք փորձում են վի-
ժեցնել մեր պաշտպանութեան ուժը: Մենք
չենք ուզում ուրիշներին հողը: Բոլոր մեր
մտքերն ուղղված են սոցիալիստական տնտե-
սութեան շինարարութեան, բանվորների և
գյուղացիների կյանքի բարելավման վրա:
Մենք պայքարում ենք խաղաղութեան հա-
մար և դրա համար ել պատրաստ պետք է
լինենք ամեն բոլոր ջախջախիչ հարված տա-
լու թշնամիներին և ջախջախելու նրան իր
տերիտորիայի վրա:

Ուրեմն յեղե՛ք աշաւուրջ և զգոն, մար-
տիկ-ժամապահներ, ձեր պատվաւոր պոս-
տերում: Յեղե՛ք տոկուս, հաստատուն և հա-
մարձակ պաշտպաններ մեր մեծ և սիրելի
հայրենիքի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	62
«Գաղտնի պատերազմ»	3
Զգոնութիւն ամենից առաջ	23
Հերոսներն իրենց պոստերում	33
Մենք փոխանորդում ենք պահակը	58
Այդպես է պահանջում ժողովմը	75
Գործել արյագ և կազմակերպված	110

Թարգմանիչ՝ Ն. Տ.—Մանվելյան
Պատ. խմբադիր՝ Ս. Մարտիրոսյան
Տեխ. խմբադիր՝ Լ. Ոհանյան
Մրբադրիչ՝ Ս. Շահբազյան

Գլավլիտի լիազոր Ա.—3061. Պատվեր 102.

Հրատ. 4465. Տիրաժ 5000.

Թուղթ 62×94. Տպ. 4 մամ. Մեկ

մամ. 35328 նիշ. Հեղ. 2,7 մամ.

Տրված է արտադրության 28 հուն. 1938 թ.

Տրված է տպագրության 9 փետր. 1938 թ.

ԳԻՆԸ 75 Կ.

Յերեվան Պետհրատի տպարան, Լենինի, 65

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0211114

№ 75 В.

77

42.191

ПАМЯТКА
ЧАСОВОМУ

Ген. Арм. ССР, Ереван, 1938